

amio

JOULUNUMERO

N:o 5 • 1938

Parhainta laatua olevia
soolo- ja orkesteri-

soittimia

sekä niiden tarvik-
keita suurin valikoima

Oy R.E. Westerlund'in

Musiikkikaupassa

Oulu · Asemak. 15

Pyytäkää
luettelojamme!

KAMPAAMO *Eeva*

Oulu, Isokatu 28 — Puhelin 2696

Suosittelaa!

WILJO BYSTRÖM & CO

**Laivanvälitys-
Huolinta-
Kivihii- ja
Koksiliike**

PUHELIMET: 2155, 2156, 2350

Toppila 2266, 3056. Haukipudas 79

Mutta

LYRIIKKAA

- ~ Yrjö Jylhä: **Toiviotiellä.** Jylhä on runon muodon mestari ja hänellä on aina jotakin syvällistä ilmaista-
vaa. Siksi hänen kokoelmansa ilmestyminen on taas todellinen ta-
paus. — 40 mk, kangask. 50 mk.
- ~ L. Onerva: **Rajalla.** "Onervan ru-
not painavat ja vaikuttavat ajatuk-
sensa voimalla, intohimoisella totuu-
denhalullaan, ja niiden kauneus on
haettavissa niiden sielullisesta sisäl-
löstä." (Helsingin S:t) — 40 mk,
kangask. 50 mk.
- ~ Lauri Heles: **Viisas kerjäläinen.**
Tämä ensikertalainen esiintyy julki-
suudessa yllättävän painavalla ja
valmiilla kokoelmalla. — 25 mk.
- ~ Helena Murros: **Lapsi ja kan-
kaankutoja.** Kaunis esikoisteos, jon-
ka tekijän runollinen kosketus on
herkkä ja harras ja ilmaisussa ih-
meellistä, arkaa suloutta. — 30 mk.
- ~ Erkki Vuorela: **Hiljainen runo.**
Esikoiskokoelma, joka sisältää pelk-
kää luonnonlyriikkaa, etenkin Lapin
runojen osasto kertoo hurmioitu-
neesta ja syvästä eläytymisestä. —
20 mk.

O T A V A

Kauniita

VELLA-KESTOLAINEITA

PÄIVÄ- JA ILTAKAMPAUKSIA

hiusten värjäystä sekä vivah-
dehuuhteluja sourittaa huolella
ammattitaitoinen henkilökunta

KAMPAAMO *Eila*

Oulu, Isokatu 31. Puhelin 2709

SYYS- JA TALVIKAUDEKSI

LENINKKEJÄ

ja leninkikankaita juhlaa ja
arkea varten. Lämpimiä trikoo-
alusvaatteita, sukkia ja käsinei-
tä runsas laatu ja valikoima.

Ompelutarpeiden liike

OMISTAA AINA HURSKAINEN

OI JOULUKELLOJA NOITA!
EI IHMINEN NIITÄ SOITA.
HÄN PIENEMPI KELLOJA NOITA.

Joulukellot

MAAN YLTÄ JA ALTA SOI SÄVELET,
ELÄÄ TAIVAAN JA HELVETIN SYDÄMET.
SOI TUOMIOPÄIVÄ JA LAPSUUS UUS,
AROT AUTIOT, TÄHDET JA IKUISUUS.

JOKU SOITTAVI NIITÄ,
EI IHMINEN RIITÄ.
JOKU, JOSSA ON LAPSI JA AJATUS
JA KERJUUSAUVA JA RUNSAUS.
JOKU SOITTAVI NIITÄ

JOKU KAIKKI ON SIITÄ,
MITÄ TÄÄLLÄ ON OLLUT IHMINEN,
SÄVEL PIENI KUOROSSA SIELUJEN,
MATO HALPA, PELKURI, ALHAINEN.
JOKU TIETÄÄ SEN.

OI JOULUKELLOJA NOITA!
EI NIITÄ IHMINEN SOITA.
VAAN LAPSI JA ORJANTAPPURATIE
ERÄÄN LÄHTEEN LUOKSE JA LUOTA NE VIE.
JOKA AINOAN IHMISEN SIELU ON TIE ...
— — —
EI IHMINEN KELLOJA SOITA ...

Lauri Heles

Pelon ajasta

VOIMAN AIKAAN

KAMPPAILU TASOSTA

Puhutaan jälleen ihanteista. Aletaan vaatia rehellisyyttä, mutta niitä uljaita yksilöitä, jotka tosi teossa uskaltaisivat astua rehellisyyden puolesta taisteluun, vartioidaan ja vainotaan, ettei totuus pääsisi julki.

Rehellisyys on vihattua, sillä mätäpaiseen puhkaiseminen tekee kipeää. Siivistys merkitsee mielestämme sitä, (emme puhu degeneroituvasta kulttuurista!) että kasvatetaan niitä rohkeita kirurgeja, jotka löytävät kulloinkin tuohon puhkaisuutehtävään omat erikoisinstrumentit: ymmärtävät ensin kypsyttää paiseen, vasta sen jälkeen, oikealla etsikkohetkellä käydä hellän osanoton synnyttämällä kylmällä levollisuudella käsiksi itse leikkaukseen. Ellei ole tätä hellää osanottoa synnyttävää inhimillisen heikkouden ymmärtäjän kirkasta silmää ja varmaa, hallittua kättä, joka käyttää leikkausveistä, ei kelvata kirurgeiksi. Usein on ihmisen kieli ja suu, joka sitä käyttää, sellainen leikkausveitsi, mutta siellä, missä on kaiken viisauden tai tyhmyyden syvyys, on näiden asiain peräsin: ympäristöönsä nähden ylempään tietoisuuteen kohonneiden yksilöiden, noiden tulevaisuutta luovien, itsensä aatteen lunastusuhreiksi uskaltavien hengen jättiläisten hallussa ovat aina lopullisesti avaimet. He tietävät: vastuu kuuluu heille. Joku poliittinen puolue voidaan hetkessä pyyhkäistä pois, mutta aatetta ei voida tappaa, ei edes katkomalla päitä.

Siinä ovat vaarallisimpia aikamme puoluejärjestelmän harhat, että se on nostanut yläistuimille alemman tietoisuuden yksilöitä, näin madaltanut tason, kääntämällä arvot nurin todistaa arvon epäarvoksi ja päinvastoin. Näin, kunnes päädytään mustaan umpikujaan, joudutaan kuoren kivettymistilaan, minkä aiheuttama sisäinen paine avaa kraaterin: syntyy räjähdys, purkaus. Suomen kansa elää kahtiajaon aiheuttavan räjähdysten partaalla. Kansamme kohtalon hetket ovat suuria.

Ken näkee näennäisestä s.o. pinnasta sisälle syvyyteen, todelliseen, huomaa selvään saman kamppailun koko puoluejärjestelmämme valtaryhmytyksen sisällä: raaka, häikäilemätön, vain valtaa janoava aliyksilöiden joukko yrittää painaa oikeustaistelijain äänet kuulumattomiin. Näin usein yksilöt, jotka sanovat isänmaata puolustavansa, sitä häpäisevät ja päinvastoin. Mutta tulee muistaa, että Juudas on sanomattoman lähellä Kristusta: he löytävät toisensa ristillä, mutta miten on fariseusten laita? Missä harhaa Pilatus ja minne katoavat hopearahat?

Vain sisäisesti saastumattomat voivat tajuta kristinuskon yksinkertaisen totuuden nerollisesti ja syvästi: lapsen tavalla, kuten Mestari itse opettaa. Tätä eivät tajua aikamme kulttuurimuodon, koko länsimaisen ajattelun kivettämän järjestyksuskomusten vangit. He väärentävät Mestarin opin ja siten saastuttavat opetuslapset: kansan.

Kysymme: onko Suomen kansa saastutettu? Onko auringon valo kivettynyt mustaan hiileen? Vastaamme: ei. Viha synnyttää tuskan paineen, jonka alla tapahtuu lunastusihme. Ja mitä eivät tajua mustan piirin vangit, sen vaistoaa nuoriso ja kansa. Niinkuin Suomen talonpoikaisarmeija pelasti tämän maan v. 1918 niin marssii nuoriso jälleen kansan luo.

Vain aatteen synnyttämä innostus on voimaa. Milloin vastustus muuttuu kouristuksenomaiseksi hätäpuolustukseksi kykenemättä enää valitsemaan keinoja on näin syntynyt sokeus uuden valon leimahduksen merkki.

Me elämme ihmiskunnan kehityshistoriassa perusteita uudistavaa kriisiä: "paluuta viisailta salatun" tiedon, rakkausmysterion suureen aukenemiseen, jonka tapahtuessa taittuu pelon valta ja uusi voima täyttää ihmisen. Palataan primitiivisen sieluelämän syvyyksiin, mistä aukenee Jumala. Maailman oppineet harhaavat salatieteiden viidakon läpi tähän samaan, minkä nöyrät omistavat yksinkertaisesti lasten tavalla.

Täytyy kokea suurten järkytysten uhka ennenkuin tämä uusi aukenee.

Elämme Kristusajatuksen valtaanastumisen suurta akiaa. Lipunkantajat, torveentoitojat puhuvat tuhansin sävelin. Heillä on apunaan vertauskuvat ja ihmeet. Mustan maailman ja kirkkauden maailman välille on vedetty kuin levy. Kun sävelten voima kirkkauden maailmassa alkaa paisua, syntyy mustassa sekasorto — lopulta ei ole muuta tilaa: pahat henget pakenevat ehkä — sikalaumaan.

Herkistäkää korvanne, kuunnelkaa kellojen säveltä!

*"Syvältä kyntää murheen aura
vakaata, tummaa vakoaan.
Kuin ennen enää emme naura,
vain kyynel tihkuu tiuhempaan."*

*"Ja mitä versoo, mitä viljaa
se taaja kylvö, kyynelmaa?
Sen murheen voima muokkaa hiljaa,
suo suurempaansa aavistaa".*

(Otto Manninen, Matkamies.)

RUTEENIAN KYSYMYS

Samalla kuin julkaisemme Ahjossa läheisesti Unkarin paltiokehitykseen liittyvän Ruteenian kysymystä koskevan kirjoituksen, huomautamme lukijoillemme hiljakkoin Otavan kustantamana ilmestyneestä M. J. Dálnokin kirjoittamasta ansiokkaasti Unkarin asiaa valaisevasta teoksesta "Pirstotu Unkari".

I.

Maantieteellinen asema.

Ruteenia, jota Tšhekkoslovakian muodostumisen jälkeen on nimetty myöskin Karpaatto-Venäjäksi, on pinta-alaltaan n. 12.500 km². Itä-Karpaattien sisärinteillä sijaitseva maa on sarja laaksoja, jotka poikkeuksetta aukenevat Unkarin tasangolle päin eli pohjoisesta etelään ja lounaaseen. Näitä laaksoja, jotka Karpaattien sivuhaarat eroittavat toisistaan, kastelevat Unkarin toiseksi tärkeimpään jokeen, Tiszaan virtaavat vedet. Maantieteellisesti tämä alue näin ollen suuntautuu Unkariin, johon luonnolliset kulkuväylät sen sitovat selvästi.

Karpaattien koillisen vuorijonon, joka on maan raja, katkaisevat muutamit solat, joista kolme — rautateineen — yhdistää Puolan Ruteeniaan ja Unkarin Tasankoon.

Jos liikenne suuntaan pohjoinen—etelä on verrattain esteetön, niin tekee alueen maasto sen suuntaan länsi—itä käytännöllisesti mahdottomaksi. Maan ainoa lännestä itään kulkeva rautatie, joka yhdistää Ruteenian Slovakiaan ja Böömiin, kulkee vuoristojen juurella eli tasangolla, joka on Unkarin Suurtasangon elimellinen osa ja jolla asuu ylivoimaisena enemmistönä kiinteä unkarinkielinen väestö.

II.

Kansatieteellinen asema.

Ruteenian väestön luku on noin 724.000. Väentiheys on keskimäärin 58 henkeä km²:llä.

Väestön jakaantuminen kansallisuuden mukaan on seuraava:

	Luku	%
ruteeneja	403.000	58,0
unkarilaisia	118.000	16,0
juutalaisia	95.000	13,0
ukrainalaisia	46.000	6,5
tšhekkejä ja slovakkeja	34.000	4,5
saksalaisia	14.000	2,0
romaniaalaisia	14.000	2,0

Yhteensä 724.000 100,0

Yleensä Ruteenian ukrainalaisiakin kutsutaan ruteeneiksi. Nimitys karpaatto-ukrainalainen tai karpaatto-venäläinen, vieläpä karpaatto-ruteenilainenkin on perusteeton; sitä todistaa parhaiten juuri nimien erillaisuus ja se, ettei ainoakaan näistä ole vielä juurtunut. Itse asiassa ruteenilaiselta kansalta puuttuu vielä lopullisesti kirkastunut kansallistunne. Kansatieteelliseltä alkuperältään ruteenit ovat vain osaksi slaaveja. Ne puhuvat useita murteita, jotka muistuttavat slovakkien, venäjän tai unkarin kieltä aina naapurikansan mukaan. Näiden murteiden joukosta mainittakoon kolme päämurretta, joita voisi kutsua ruteeniaksi, venäjäksi ja karpaattoukrainaksi.

On mielenkiintoista huomauttaa, että kun tšhekkiläinen hallitus ei mainituista syistä voinut järjestää kansanopetusta paikallisten kieliolojen mukaan, se päätti Ruteenian lukuissa kunnissa ottaa käytäntöön pakolliseksi opetuskieleksi tšhekkiläisen ja venäläisen kirjakielen.

Uskonmoltaan ruteenilaiset kuuluvat osittain unieeraattuun kreikkalaiskatoliseen kirk-

koon (noin 75 %) ja osittain ortodoksiseen kreikkalaiskatoliseen kirkkoon (noin 25 %).

Maan sivistystaso on Euroopan alhaisimpia. Sen kansallinen ja valtiollinen itsetunto ei ole vielä herännyt.

Ruteenian unkarilaisen väestön enemmistö asuu, kuten mainittu, yhtenäisenä ryhmänä maan eteläosassa, tasangolla, jossa sen Tynkä-Unkarin unkarilaisista eroitti ainoastaan Trianonin raja.

Juutalaiset, joiden suuruussuhde koko väestöön verrattuna on erittäin korkea (13 %), kuuluvat unkarilaiseen sivistyspiiriin ja käyttävät kotikielensä poikkeuksetta unkaria.

On kiintoisaa, että vuoteen 1919 oli maassa olevien tshekkiläisten lukumäärä käytännöllisesti katsoen nolla. Nykyinen tshekkiläinen väestö, joka nousee noin 25.000:een, on tullut maahan vasta Tshekkoslovakian muodostuttua. Se on virkamiehiä, opettajia, järjestysviranomaisia ja heidän perheitään sekä uutisasukkaita, jotka hallituksen tukemina ovat sijoittuneet unkarilaisilta anastetuille maatiloille.

III.

Taloudellinen asema.

Ruteenia on köyhä luonnonrikkauksista. Sillä ei ole mitään teollisuutta. Päätuotanto on metsäntuotteet. Metsät peittävätkin maan suurimman osan. Ruteenian liittäminen Tshekkoslovakiaan on eroittanut maan luonnollisesta markkinapaikastaan, jonka tasangot eivät tuota riittäviä määriä puuta.

Ruteenian vuoristolaisväestö, jonka taloudellinen asema on maantieteellisten ja luonnonsuhteiden takia ollut aina vaikea, sai ennen maailmansotaa lisäansiota maataloustyöstä Unkarin Tasangon suurilla maatiloilla. Huomattava määrä vuoristolaisia osallistui joka vuosi maataloustöihin, ja täten ansaittu tulo oli tärkeänä tekijänä vuoristolaisten toimeentulossa. Tämä tulolähde katkesi täydelleen Ruteenian liittämisen jälkeen Tshekkoslovakiaan.

Toinen tosiasia on se, että Ruteenian luonnolliset puutavaramarkkinat riistettiin siltä ja että tämä toinenkin tulolähde siltä täydellisesti tutkittiin, selittää pääsyyt, joiden takia Ruteenian väestön enemmistö nykyään kärsii kohtalokasta puutetta.

Toisaalta on huomautettava, että tshekkiläinen hallitus ei ole ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin maan taloudellisen puutteen poistamiseksi. Se ei ole tehnyt mitään meteollisuuden kehittämiseksi; päinvastoin

Lyöty nuoriso

*Pilvet kulkevat synkeät
halki sinisen holviston.*

*Syksyn tähtien sikermät
täynnä loistoa turhaa on.*

Alla välkkyvät kylät maan.

Mutta aavikot autiot

tuulee öisessä uhmassaan.

Haastaa sankarikalmistot:

Kuohut korkeat nostaa yö.

Vasten myrskyä seisoo paas.

Kerran Karjalan hetki lyö.

Lyöty nuoriso nousee taas.

PAAVO HYNYNEN

voidaan todeta, että sahat ja muut metsäteollisuuslaitokset, joita — tosin kovin vähän — oli ennen maan Tshekkoslovakiaan liittämistä, ovat nykyään häviämässänsään.

IV.

Poliittinen tilanne.

Ainakin 7:n vuosisataa ja maailmansodan loppuun asti Ruteenia oli keskeytymättä Unkarin kuningaskunnan osa. Unkarilaisen kulttuurin vaikutus on siellä ollut ja on nykypäiviin asti ratkaiseva.

Vuoteen 1919 asti tällä alueella ei esiintynyt minkäänlaista separatistista liikettä. Ruteenian kansan johtajien keskuudessa ei ajatus yhtymisestä Böömiin poliittisesti, taloudellisesti tai henkisesti ole koskaan itänyt, ei myöskään tshekkiläisten poliittikkojen keskuudessa ennen maailmansotaa. Vasta vuonna 1919 presidentti Masaryk löysi Yhdysvalloissa, ruteenian emigranttien piireissä suotuisia ääniä Ruteenian liittämiseksi tulevaan tshekkoslovakilaiseen valtioon. Näiden emigranttien järjestyskomitea teki Sorantonissa lokakuun 3:ntenä 1918 päätöksen pyytää Ruteenian liittämistä Tshekkoslovakiaan autonomisena alueena. (Huomautamme, että emigrantit eivät olleet poliittisia pakolaisia, vaan taloudellisista syistä maasta muuttaneita).

Noitarummun laulu

*Te laulajat hehkuvain kukkain
ja katseitten polttavain!*

*Suven unien täytyy kuolla
kera kielojen, daaliain.*

*Yön kylmyyden kiihtämät liekit
yli tundrojen lankeaa.*

*Suven unien täytyy kuolla,
unen pohjoisen leimahtaa.*

PAAVO HYNYNEN

Tämä emigranttien komitean hyväksymä päätös ei muuten koskaan ole vastannut Ruteenian väestön todellisia tunteita. Sen todistaa riittävän selvästi lukuisat päinvastaiset kirjelmät ja päätökset, joita Ruteenian erilaiset yhdistykset ja ryhmät vuonna 1919 allekirjoittivat. Tšhekkiläisten valtuutettujen ja emigranttien ponnistukset onnistuivat kuitenkin, ne saivat ad hoc luodun "kansanedustuksen" avulla hyväksytyksi Ruteenian liittymisen Tšhekkoslovakiaan.

Päätöksen ja äänestyksen tarkoituksena oli saada syntymään luulo, että kysymyksessä olisi itsetuntuisen kansan kristallisoitunut tahto, jotta maan eroittamiselle saataisiin kansojen itsemääräämisoikeuden mukainen juriidinen peruste.

Todellinen syy, minkä takia tšhekkien edustajat rauhanneuvotteluissa vaativat Ruteenian, oli rakentaa eräänlainen silta, joka yhdistäisi Tšhekkoslovakian Venäjään. Tämä kapea maakaistale heidän suunnittelemaansa valtioon liitettynä tulisi Tšhekkoslovakian valtiolle takaamaan aineellisen yhdysiteen ja kulkuväylän Moskovaan, jota tšhekit katsoivat politiikkansa varminnaksi suojelijaksi.

Määrätyissä tšhekkiläisissä piireissä alueen omistusta katsottiin vain väliaikaiseksi ja että se hetken lyödessä on luovutettava Venäjälle, joka murtaa käytävän Romanian, Besarabian ja Bukovinan sekä Kaakkois-Puolan kautta.

Joka tapauksessa, tapahtumat ovat osoittaneet, että Ruteenian osa tšhekkiläisessä valtiossa on olla kanavana, jota pitkin venäläisen ja kommunistinen vaikutus pääsee keski-Eurooppaan. Tšhekkoslovakian ja Neuvosto-

Venäjän väliset sopimukset sekä näiden valtioiden sotilaalliset ilmavoimasuunnitelmat ovat huolestuttavalla tavalla kasvattaneet naapurivaltioiden ja yleensä Euroopan rauhaa uhkaavaa vaaraa, joka on johtunut näistä asianhaaroista.

Näin Ruteenian liittäminen Tšhekkoslovakiaan merkitsi vieraan poliittisen aatteen täydellistä toteuttamista kyseessä olevalla alueella ja kaikkien taloudellisten, maantieteellisten, kansatieteellisten ja historiallisten näkökohtien syrjäyttämistä. Edelleen Ruteenian anastamisen seurauksena oli Tšhekkoslovakian kohtuuton pidentäminen itään päin, antaen sille luonnottoman, helposti haavoitettavan käärmeen muodon, jonka äärimmäiset kohdat ovat yli 700 km päässä toisistaan, ja jonka leveys suunnassa pohjoinen—etelä oli paikoittain vain 80 km, näin mm. koko Ruteeniassa.

Maan taloudellinen kurjuus, joka johtuu alueen eroittamisesta Unkarin Tasangosta, ja tukala puute väestön keskuudessa aiheutti pian separatististen ja autonomistien pyrkimysten kasvamista. Myöskään Prahan hallituksen jatkuva vastustus eri puolueiden ja ryhmien niitä vaatimuksia kohtaan, jotka tähtäsivät autonomian toteuttamiseen, ei ollut omiaan parantamaan tilannetta. Huomautettakoon, että rauhansopimukset sisälsivät periaatteen laajasta autonomiasta Ruteenialle ja oli tämä Tšhekkoslovakian muodostamisen ehtona.

Todellisuudessa Ruteenian on 20 vuotta hallittu suoraan Prahasta, ja ne toimenpiteet, joilla asetettiin jonkintapainen paikallinen hallitus, joka nojautui n.s. "kansanedustukseen", olivat vain näennäisiä.

Ruteenian kansa on suureksi osaksi luku-taidotonta; sen uskollisuutta ovat tšhekkiläiset puolueet ahkeraan käyttäneet omien vaalipoliittisten päämääriensä hyväksi. Sen puuteenalainen asema on luonut suotuisat ehdot kommunistiselle kiihoitukselle. Tämä kiihoitus, jota viime vuosina Praha on ulkopoliittisista syistä julkisestikin tukenut, on onnistunut työntämään huomattavan joukon arvostelukyvyttömiä talonpoikia bolshevismien syliin. Ruteenian kansan reaalaisia päämääriä omaavien poliittisten ryhmien joukossa voi erottaa kaksi verrattomasti muita tärkeämpää: pastori Fencikin autonomistipuolue, joka nojautuu Yhdysvaltojen ruteenilaispakolaisten muodostamaan järjestöön ja edustaja Brodyn (äskettäin pidätetty) n.s. autonomististen talonpoikien liitto, jotka ovat Un-

karin ystäviä. Näiden kahden puolueen yhteisymmärrys on viime aikoina tullut mitä täydellisimmäksi. Niiden toiminta kantaa syvän epäluottamuksen leimaa tshekkiläiseen vallanpitoon. Ruteenian erilaisten yhdistysten ottama asenne viimeaikaisiin poliittisiin tapahtumiin nähden vaatii mitä hellittämättömimmin itsemääräämisoikeutta.

Itsemääräämisoikeuden vaatimus on tulos näiden puolueiden toiminnasta ja seuraus vihollistunteista, joilla kansan laajat kerrokset suhtautuvat Prahaan. Näillä tunteilla on äskettäin ollut hyvä tilaisuus tulla julkisuuteen, tshekkiläisen hallituksen yleisen liikennekannallepanon yhteydessä. Vahva enemmistö reserviläisiä, jotka oli kutsuttu lippujen alle, pakeni metsiin ja vuorille välttääkseen sotapalvelua. Ja uutisten mukaan — muuten kovin epätäydellisten — jotka ovat saapuneet Ruteeniasta muutamia päiviä sitten, siellä lienee tapahtunut lukuisia attentaatteja tshekkiläistä virkavaltaa sekä tshekkiläisiä hallintolaitoksia vastaan ja maassa näyttää anarkia voittavan yhä enemmän alaa.

V.

Johtopäätökset.

1) Historialliselta, maantieteelliseltä ja taloudelliselta kannalta Ruteenia muodostaa Unkarin olennaisen ja kiistämättömän osan, jonka luonnollinen jatko koilliseen se on.

2) Kansatieteellisesti Ruteenian väestö on sekakansaa, ilman mitään homogeenisuutta. Siltä puuttuu sanan varsinaisessa merkityksessä kansallistunne ja poliittinen itsetietoisuus.

Unkarilainen vaikutus on Ruteeniassa ratkaiseva.

Äärimmäisen alhaistasoinen kulttuuri ja lukutaidottomien huomattava määrä tekevät kaikki kansan laajoihin kerroksiin nojautuvat neuvoo-antavat keinot saada selville kansan tahto, epäluotettaviksi.

3) Alueen maantieteellinen asema ja muoto määräävät sille sen luonnollisen tehtävän, s.o. olla suoranaishana yhdyssiteenä Puolan ja Unkarin välillä.

Poliittiset, taloudelliset ja strateegiset syyt määräävät, että tämä luonnollinen yhdyssi-de olisi mitä nopeimmin palautettava entiselleen. Yhteisen rajan palauttaminen on, paitsi Puolan ja Unkarin valtiollisen olemassaolon tärkein käsky, myöskin mitä tärkein koko Euroopalle. On ilmeistä, että yhteinen

Viimeinen ballaadi

*Idän sfinksien mahtava kaipuu
on kerran levossaan:
luo kuolevain keidasten vaipuu
unet viimeiset kuuman maan.*

*Isä aurinko hiljaa kulkee
ja lapsensa rakkaimman
hän hellästi syliinsä sulkee,
tuo polvelle Jumalan.*

*Elo valtaa valkeat huulet,
mihin Jumala hengittää.
Ja näin soittavat taivaan tuulet:
vain rakkaus valoon jää.*

PAAVO HYNYNEN

Puolan—Unkarin raja tulisi vahvistamaan itä-Euroopan poliittista rakennetta ja lisäisi uutta positiivista ainesta mantereen tasapainon säilymiseen.

4) Päinvastoin, nykyisen tilanteen ylläpitäminen merkitsee Unkarille ja Puolalle uhkavaa vaaraa ja samalla Euroopan muillekin osille.

5) Senjälkeen kuin Ruteenian etelävyöhyke, jolla asuu enemmistöltään unkarilainen väestö liitetään Unkariin, Ruteenia menettää ainoan itä-länsi suuntaisen rautatien, mikä tosiasia tekee sen olemassaolon Tshekkoslovakian valtion puitteissa mahdottomaksi.

6) Ruteenian nykyisen aseman ylläpitäminen ei ole mikään elinehto Tshekkoslovakialle sen rajojen muututtua. Taloudellisesti tämä alue ei sille merkitse mitään aineellista arvoa, se on vain menoja nielevänä rasitukseksi.

Ainoastaan se mahdoton ajatus, että Tshekkoslovakialle nykyisissä uusissa olosuhteissaankin olisi etua jatkaa poliittista riippuvaisuuspolitiikkaansa Neuvosto-Venäjään tai johonkin toiseen suurvalttaan, voisi puolustaa Ruteenian säilyttämistä Tshekkoslovakian nykyisissä puitteissa.

7) Ylempänä olevat tosiasiat osoittavat, että Ruteenian kysymyksen ainoa ratkaisu on maan välitön palauttaminen Unkariin.

M. J.

AIKA IDEAANSA ETSIMÄSSÄ

MISSÄ VIIPYVÄT NUORET?

Tulenkantajien nousu tapahtui syvimmän heikkouden merkeissä: jo nuorina julistettiin konjunktuurien ylivalta. Tulokset ovat nyt selvänä edessämme: varma häviö, tyhjiys. Muutamia kolikoita kukkaroon ryyppyistuntoja varten, senjälkeen paha omatunto. Etupäässä tämän pienuuden kuvastelua, Uuno Kailasta lukuunottamatta, on Suomen itenäisyyden ajan kirjallisuus. Eino Leino, Juhani Siljo saatiin parahiksi haudata. Laajemman kuaemmas ja syvemmälle kokonaisuuden hallintaan pyrkivä aatepohja puuttui — tehtiin vain kauppoja: kolkuttajien suut olivat vaijantuneet. Leinon ja Siljon aikalaisten, jällelle jääneiden rintamatoverien rohkeus petti: huulet vaikenivat mykiksi.

Aavistamme: tyhjyyskausi on ohi, maanalainen jylinä uuden tuloa ennustava. Mutta ymmärrämme, että uuden tulo viipyy: voima on poltettu hiileen. Kestää aikansa ennenkuin sielujen pieni liekki puhkeaa loistavaksi valoksi.

Toteamme: runoudesta puuttuu taisteleva rohkeus. Se on kummallisen kesy ja arkaa. Toisella puolen menneen vuosisadan naiivismi, "ikuisten arvojen" pyhä koskemattomuus nostaa taas rohkeasti päätään. Tämä "kristillisiveelliseltä" tunnepohjalta kasvava muoto-kaunis, aateylevä, mutta kuollut ja kiero soinnuilla ja rytmeillä nautiskeleva estetismi, puolifeminiininen hymistely, toisella puolen marxilainen proletaarirunous. Kuilun yläpuolelta katselevalle, molempien valheen paljastavalle runoudelle ei ole tilaa: siitä huolehtii valtiovalta — poliisin avulla!

Sama sisäinen ideaköyhyys on tietysti havaittavissa tutkisteltakoonpa ajan runoutta, musiikkia, maalaustaidetta tai — tiedettä ja politiikkaa. Näperrellään jossakin uuvuttavan pienessä, siloitellaan muodon tyhjänpäiväisyyttä. Aavistetaan kyllä: luova, muodon kuoren murskaava purkaus tulee aikanaan. Tulee, kun paine on kasvanut purkauskumuuteen.

TEKO JA TUNTEET

(Maininkeja prof. Eino Sormusen teosten "Selvyyttä kohti" I ja II sekä K. S. Laurilan teoksen "Taistelu taiteesta ja siveellisyydestä" lukemisen jälkeen.)

Samalla kuin suosittelen mainittuja, teoksia mitä lämpimimmin myös syvempään ajatuskypsyyteen pyrkivien nuorten ihmisten luettaviksi, tahdon huomauttaa, että tämä kirjoitus ei ole mikään arvostelu, vaan ainoastaan vastavaikutuksen suora ilmaus.

Kysymys, mitä on siveellisyys, koskee tällä hetkellä eri aikakausien ja sukupolvien käsityseroa asiasta. Eikö siveellisyys ole samaa kuin rehellisyys? Ja rehellisyys samaa kuin teko? Vain se on puhdasta mikä on rehellistä. Epäpuhdasta ei pyhitä mikään — papin sana, vaan tekee likaisen yhä likaisemmaksi.

Ymmärrämme, että tässä törmää vastakkain vanha, syvimmältään dogmin ja telogian kuolettama ja nuori, elävä, tulevaisuutta muodostava käsityskanta. Törmää vastakkain umpikotelossa vellova, totuutta pelkäävä ja siksi itsepetoksen synnyttämiin assosiatioihin mukautuva aistiestetiikka ja nuorten tulisen eetosvoiman lävitämä, sanoisimmeko alkukristillinen ekspressionismi, uusi, kirkastuva syvyysestetiikka, minkä ilmentämistä on kaikkien aikojen suurten mestarien elämäntyö.

Prof. Sormusen valaiseva, ajassamme vaikuttavien eri maiden kulttuurifilosofien ajatusten esittely valottaa meille tätä koko yleismaailmallisen taistelun syvyyttä. Tunneimme, mikä kiihkeä kamppailu käy kaikkialla niin nuorten kuin vanhojen sieluissa uuden löytämiseksi.

Y. K.

Missä viipyvät nuoret? He etsivät, etsivät, kamppailevat paineen alla, minkä polttoa eivät kuolleet vanhukset voi aavistaa.

Kuljemme kansamme historiassa suurta aikaa kohti: tinkimättömyyttä, miehuutta, vapauden lunastushetkiä kohti.

Tulenkantajien tunnussanana oli "konjunktuurit". Uuden nuorison tunnussana on toinen: ehdottomuus. —

● ● AHJO KIITTÄÄ lukijoitaan ja avustajiaan kuluneesta vuodesta. Aloitamme neljännen vuositäipaleen uskollisina kuluneiden toimintavuosien aikana viitoitetuille tunnuksille.

NIEMISEN KUOLEMA

KIRJOITTANUT VEIKKO HINTIKKA

Koko kevättalven hän on sairastanut, ja nyt, laskevan auringon sädehtivän kiekon välähdellessä jossakin Käpylän ja Taivaskallion puoleisen metsän rajassa, tuntee Nieminen lähtönsä olevan lähellä.

Pitkääaikainen sairaus oli riuduttanut elonvoimat niin, että ei enää ollut aina jaksanut uskoa kevääseen elävänsä, lehtien puhkeamisen- ja kiurun laulun aikaan asti.

Sitä hän aina oli ajatellut ja odottanut, kevättä, uudestisyntymisen aikaa. Terveytensäkin päivinä.

Niemiselle oli kevät aina tuonut valon, vaapahtanut hänet talven harmaiden päivien kahleista. Hänelle ja hänenlaisilleen se merkitsi niin paljon, työläiskaupunginoman ihmisille, jotka ahtaissa, ränsistyneissä vuokrakarsarmeissa asuivat.

Kevät saapui kaupungin yli usein aluksi sateena, joka pesi pois talven lian; nurmi nousi laitakaupungin mustiin pihoihin, kevätaurion lämmittämällä kalliolla oli hyvä iltaisin istua raskaasta päivätyöstä päästyään. Hengittää kevään kevyttä ilmaa, laskevan auringon valkeus silmissä ja sydämessä.

Tätä kevättä Nieminen oli odottanut erikoisesti, kaipuunsa avulla jaksanut elää tähän asti. Hän tiesi, että kun kiurun laulu soi laupiaan maan yllä, katkeaa hänen vaeluksensa kaari. Mutta hän ei pelännyt, sillä hän oli ollut ylpeydessäänkin nöyrä.

Siinä hän Vallilan eräässä asuntokasarmissa olevan työläiskodin hellahuoneessa, köyhässä vuoteessa makaa, aikoinaan voimakas mies, sekatyöläinen, ikänsä raskaimpia töitä tehnyt, maaseudulta nuoruutensa päivinä kaupunkiin siirtynyt korvenraivaajien jälkeläinen, makaa pitkäaikaisen taudin riuduttamana, väsyneenä, miltei tuntemattomaksi laihtuneena. Laskevan auringon laupias valo osuu akkunasta sisään ja värjää ajan ja savun tummentaman tapetin kirikkaaksi, sen alkuaan vihreä väri tulee esiin, se hehkuu ja liekehtii kuin keväinen, nuortean vihreä metsä auringon kullassa kylpiessään. Katujen kohu ei kuulu tänne asti, jostakin ulkoa kantautuu kisailevien lasten iloisia ääniä.

Hän saa olla yksin taaskin kuten sairautensa aikana niin usein.

Isän viikosta viikkoon jatkunut makaaminen on alkanut toisia perheenjäseniä kyllästyttää. Kuusihenkinen perhe ahdettuna sa-

maan, pieneen huonerähjään. Kyllähän Nieminen sen ymmärtää, että hänen makuuhalvoille tulleen ruumiinsa haju on alkanut lasten ja vaimonkin mieltä etoa. Ei ole aina jaksanut valittamattakaan kipuja kestää. Joskus on tullut katkeroiduttuakin, saadessaan yksin, avuttomana maata kuumeeissa, vuoteen vierellä tuolilla olevan vesimukin ollessa tyhjänä, janon polttaessa suuta.

Niemiskä on taas mennyt läheiselle kalliolle. Siellä tapaa näin iltaisin toisia työläisvaimoja, joiden kanssa voi yhteisestä köyhyyden kuormasta ja kärsimyksistä puhua. Sieltä saa aina lohtuakin. Juoruillaankin — siksi, että oman elämän harmaus ei aina olisi mielessä. Nuortean vihreä nurmi, lintujen iltalaulu etempänä olevassa metsässä, maan väkevä, keväinen tuoksu virkistävät väsyneiden vaimojen mieltä. He ovat suurimmalta osaltaan maalta muuttaneita, kaupunki ei ole vielä kokonaan jaksanut tappaa heidän sielustaan kauneuden kaipuuta. He rakastavat luontoa, maata, syntymämaataan, vaikka eivät siitä koskaan kehtaa toisilleen puhua, työläisvaimot.

Lapset, kolme poikaa ja tyttö, menneet mikä minnekkin. Eiväthän he retkistään, varsinkaan isälle, koskaan puhu. He alkavat jo olla siinä iässä, jolloin omat elämän suunnitelmat alkavat entistä enemmän eroittaa nuorta ihmistä vanhemmistaan. Poika, vanhin, on jo kerran kuulutettutkin Selmansa kanssa.

Nieminen iloitsee nyt yksinolostaan, näin on hyvä. Saa rauhassa ajatella, muistella elämänsä taivalta, kun tietää lähtönsä olevan lähellä. On kuin hänen elämänsä kuvariimi olisi siinä avattuna.

Siitä tuntuu nyt olevan iäisyys, kun hän sulki kotinsa harmajan veräjän ja suuntasi nuoret askeleensa elämään. Siinä maatessaan hän aivankuin näkee kotinsa pihanurmella ennen heloittaneet kevään kukat, taivaan korkean sinen, johon uneliaasti purjehtivat poutapilvet piirtelivät tarinoitaan.

Nuoret unelmat olivat olleet suuria mykässä sydämessä. Runot, jotka silloin hänen sielusa soivat, olivat kauniimpia kuin kenenkään riimitaiturin koskaan paperille panemat. Elämä ei niitä myöhemminkään ollut sammuttanut kokonaan, mutta kenellekään hän niistä ei ollut milloinkaan puhunut, omalle vaimolleenkaan.

Talvinen sunnuntaiaamu

*Lumitasangon talvisen marmorin
säen kultainen auringon varhaisen
kuin liekein lämpimän puuntavin
noin purppuroi.*

*Esipiha avaruustemppelin
tai pyhättö ikään marmorinen
tämä aamu kirkas ja hiljainen
olla voi.*

*Sinikuorista valkean temppelin
yli sorjien hopeisten pilarien
niin hehkuvin, ylhäisin sävelin
pyhä helinä soi.*

EINO PITKÄKOSKI

Köyhää hänen elämänsä on ollut, sekatyöläisen, varjossa vaeltajan, mutta suuri rikkaus on sittenkin kätkeytynyt Niemisen, kaun, kulmikkaan, raskaan työn köyristämän miehen sieluun. Kauneus, jonka hän häveten on piiloittanut kanssaihmistensä katseilta.

Niemisen ajatukset siinä syöksähtelevät muistotihentymästä toiseen, kuten kedolla mettinen kukasta kukkaan kiiruhtaa.

— Niemiskä oli silloin ollut nuori ja kaunis, kun he toisiinsa tutustuivat Lammassaaressa, jossa työläisnuorilla siihen aikaan oli tapana käydä lauantai-iltaisina piiriä pyörimässä. Hän oli kauan katsellut etäältä Lyyliä, jolla silloin oli naurava suu ja nuori, notkahteleva varsi. Kerran he sattuiivat seisomaan lähekkäin, niin Nieminen kerran tuli rohkaiseksi itsensä ja pyysi tyttöä piiriin.

Siitä alkoi heidän yhteinen aikansa ja Lyyli oli oudon suostuvainen, jopa kiirehtiväin, kun Nieminen vihdoin rohkeni ehdottaa naimisiin menoa. — Kuinka hän olikaan silloin onnellinen. Kauneimmat sielunsa runot Nieminen silloin olisi tahtonut kertoa Lyylilleen. Hänen ainoat runonsa, jotka saivat muodon, olivat kuitenkin vain ne kōmpelöt sydämenkuvat, jotka hän puukkonsa kärkeillä piirsi puiden runkoihin, heidän yhteisillä kävelymatkoillaan kaupungin metsissä.

Lyylikin näytti olevan onnellinen, vaikka hän koskaan ei siitä puhunut. Silmät iloitsivat, mutta pohjalta Nieminen oli lukevinaan surun. Myöhemmin sekin asia hänelle selvisi.

Kummankin unelmissa oli kangastellut kuva kauniista, pienestä kodista. Siistiähän heillä alussa köyhyydestä huolimatta oli ollutkin, mutta vähitellen ainainen puute lamaannutti Niemiskän, kuten niin monen muunkin työläisvalmon. Ei jaksanut, köyhyyden irvistellessä nurkista, tämän tästä toistuvan työttömyyden ahdistaa, pitää puhtaana pientä hellahuonetta, jota kodiksi kutsutaan, ja lap-

set, jotka siihen syntymästään asti tottuivat, mukautuvat. Eiväthän he kotona viihtyneetkään muuten kuin syödessään ja nukkessaan. — Heilläkin oli omat unelmansa tulevasta kodistaan.

Heidän yhteinen elämänsä ei ollut muodostunut sellaiseksi onneksi ja sopusoinnuksi kuin Nieminen kerran oli uneksunut. Vastavirta alkoi jo ennen heidän ensimmäisen lapsensa syntymää, — tai oikeammin, Lyylin lapsen, — joka kuitenkin kuoli heti maailmaan tullessaan.

Nieminen oli eräänä yönä vaimoaan läheystyessään huomannut tämän vartalon liian aikaisen pyöristymisen. Silloin hän ymmärsi, miksi Lyylin silmissä oli ilon pohjalla ollut suru. Hän sääli vaimoaan, sillä hänen rakautensa oli suuri. Mutta Nieminen ei osannut sanojaan sovittaa niin kuin olisi tahtonut ja vaimo ymmärsi hänet väärin.

Siitä nousi raja-aita, joka erotti heidät etäälle toisistaan. Lyyli näytti siitä alkaen vihaavan Niemistä, hän toraili alituisen.

— Kyllä minä parempiakin olisin saanut. Sen lapsen isä oli kauppatukustaja, herra. Otin tuollaisen sekavöläisen, saamattoman nahjuksen, joka ei akkansa päälle saa edes kunnnon ryysyviä.

Nieminen kärsi hiljaa alistuen, hän ei voinut sanoa, miten hän sittenkin rakasti Lyyliään. He olivat mies ja vaimo, kuitenkin kuin vieraat ihmiset saman katon alla.

Miksi he kuitenkin tekivät lapsia maailmaan, köyhyyteen, elämän varioisia polkuja vaeltamaan? — Rakkaus ei ollut sydämistä sammunut ja — unen lämmittämät ruumiit etsivät ahtaassa sänevyssä toisiaan.

Vuodet vierivät, aika kerä työläiskaupunginosankin ihmisten elämänlankaa.

Raskas työ on köyristänyt Niemisen, eikä aika ole mennyt Niemiskänkään ohi jälkiä jättämättä. Lapset alkoivat olla aikuisia ja valmiita astumaan elämään.

Nieminen on ihmisten mielestä tullut hiukan omituiseksi. Ei hän puhu perheensä, eikä vieraittenkaan ihmisten kanssa senkään vertaa kuin ennen. Omia asioitaan vain tuumalle.

— Ties vaikka järki siltä olisi mennyt, tuon pahasuisen akan kanssa, arvailevat saman talon eukot pyykkkituvassa, tai kesäisinä iltoina juorukalliolla istuessaan, milloin Niemiskä ei ole läsnä.

— Juomaankin on ruvennut, tietäähän sen, osaavat toiset kertoa.

Nieminen on todella alkanut ryyppiskellä. Ei hän juopoksi ole muuttunut, mutta lauantai-iltaisina viikkotilinsä vaimolleen antaessaan jättää mies pikkusumman kolpakkokuppilaa tai viinapulloa varten itselleen.

Talvisina lauantai-iltoina hän istuu tupakansavua sakeanaan olevassa kuppilassa, nauttii yksinolostaan ja siitä solidaarisuuden tunteesta, jossa hän on toisiin olutta juoviin työmiehiin. Heillä on omat kuormansa, heilläkin. Hän iloitsee hiljaa siitä, ei tarvitse kuulla eukon alituista päripätystä, saa seuraavana aamuna nukkua pitempään ja einettä vatsaansa saatuaan lähteä lähelleen Valilan metsään käyskentelemään.

Keväisin hän ostaa pullon ja lähtee lauantai-iltaisin joskus etäisimpiinkin metsiin asti tuumallemaan. Joskus hän tuollaisena iltana metsässä käyskennellessään tuntee olevansa vielä nuori, kun hienoinen humala on saanut veren suonissa somasti soutelemaan. Silloin hän heittäytyy polun poskeen, sakeaan heinikkoon, kukkien keskelle selälleen, katselee taivaan korkeaa sineä ja elää sielunsa ikuisesti nuoret runot. Viikosta viikkoon jak-saa raataa, kun on onnelliset unohduksen hetket elänyt.

Joskus hän on ottanut kömpelöön käteen-sä kukkia, aikoen tuoda ne Niemiskälle, mut-ta häveten ja kiireesti ympärilleen vilkaisten heittänyt ne pois, peläten eukon nauravan vanhan miehen lapsellisuudelle.

— — —

Kun Niemiskä palaa ulkoa on Nieminen nu-kahtanut unen tapaiseen horrokseen. On jo myöhäistä, aurinko on kiertämässä näkymä-töntä, metsän takaista rataansa. Huoneessa on hiljaista. He saavat nukkua kahden, sil-lä lapset ovat näin ilmojen lämmittyä tois-ten nuorten ihmisten kanssa saarella yötä.

Niemiskän mieli on nyt niin kummallisen herkkä. Hän katsoo kauan Niemistä, jonka kuume on riuduttanut miltei tuntemattomak-si entisestään. Rakkaus tuohon mieheen, jo-ka sittenkin hänen rintansa pakahduttavalla tunteella niin usein on täyttänyt, astuu läm-mittävänsä taas hänen sydämeensä, kun hän katsoo sairasta, joka heittelee ja valitte-lee rauhattomana. Kelmeistä kasvoista eroit-taa ainoastaan lahtuneen, terävän nenän ja sen alla pitkän jo villiintyneen huuliparran.

Kauan Niemiskä katselee miestänsä sanat-tomin ajatuksin ja kuukahtaa sitten lattialle tekemälleen vuoteelle unta odottelemaan.

Puoliyön taite on jo ohi. Lyhyen kierton-sa metsän takana tehnyt kevätkesän aurin-ko alkaa jo kohota värjäten esikaupungin lä-hellä olevan metsän korkeimpia latvoja ja saaden Paavalin kirkon kullatun ristin kimal-telemaan heräämistä teettelevän ympäristön-sä yllä.

Nieminen on herännyt, hän kohottaa vaiva-loisesti päätään lakanattomalta tyynyltä ja koettaa katsoa onko Niemiskä hereillä.

Unta saamatta on vaimo valvonut muuta-mat, hitaasti kuluvat tunnit, kuunnellen mie-hensä levotonta huuntaa. Samassa hän on jalkeilla, panee puita uuniin, aikoen keittää pyörähyttää kahvit, — ehkä Nieminenkin siit-tä virkistyi.

— Lyyli, tulehan tänne, kuulee Niemiskä miehensä hiljaa sanovan. Siitä on kulunut paljon aikaa, kun Nieminen on häntä kutsu-nut ristimänimeltä. Pelonaavistus syöksyy vai-mon sydämeen ja hän astuu vapisevin jaloin miehensä vuoteen vierelle. Hän näkee Niemi-sen luonnottoman suurina hehkuvat silmät ja tietää samassa, että lähtö on tullut.

— Lyyli, nyt minun on mentävä — mutta — annatko — anteeksi, puhuu Nieminen kat-konaisin sanoin.

Niemiskä ei saa tunnekuohunnaltaan pu-huttua, hän ottaa vain miehensä kädestä kiin-ni ja nöyökkää.

— Olen rakastanut — sinua — aina, — sil-loinkin kun sait — sen lapsen, mutta — en ole — osannut koskaan — puhua —.

Niemiskä kuuntelee hämmästyneenä. Onko ollut mahdollista, että Nieminenkin on rakas-tanut mykkänä häntä, kuten hänkin Niemi-tä, kaikki nämä vuodet, ja kuitenkin he ei-vät ole kehdanneet tunteitaan puhua. Ovat olleet kuin vieraat, toisilleen vihamieliset ih-miset.

Silloin Niemisen voimat ikäänkuin hetkeksi palaavat, hänet valtaa runon henki, mykkä sydämensä avautuu. Hän kertoo koko suuren, näkymättömän rakkautensa. Kertoo, kuinka hän olisi tahtonut vieläkin usein Niemiskän kanssa käyskennellä metsässä, kuten silloin heidän yhteisen elämänsä alkuaikoina.

He avautuvat kokonaan toisilleen tuona juh-lallisena, kauniina eron hetkenä. Niemiskä-kin kertoo miten hän on rakastanut, mutta luullut Niemisen vihaavan häntä sen lapsen takia ja siksi ollut katkera, peittäen tunteen-sa.

Nieminen on väsynyt paljosta puhumisesta ja vaipuu hetkeksi unentapaiseen horrokseen. Niemiskä luulee lähdön jo tapahtuvan, pol-vistuu itkien vuoteen vierelle. Mutta Niemi-nen palaa vielä takaisin ja kuiskaa:

— Lyyli, — hae koivun — oksa — tahdon vielä —.

Niemiskä kiiruhtaa ulos ja juoksee horjuvin jaloin yli aamuraukkaan, nousevan auringon hulmahtelevaa valkeutta täynnä olevan piha-maan, asuntokorttelin peltojen puoleiseen lai-taan, jossa joitakin valkearunkoisia, nuortean vihreitä koivuja seisoo. Hän taittaa jonkun oksan ja pelko sydämessään lähtee kiiruhta-maan takaisin, yli aamu-aution pihan. Hän tietää, että niihin oksiin sisältyy kauneus ja sovitus. Hänen täytyy ehtiä ennen kuin on myöhäistä.

Nieminen on vielä tajunnassa, saa koivun-oksat käsiinsä, hengittää niiden tuoksua ja sanomaton rakkaus ja kiittolisuus sammuvis-sa silmissään katsoo vaimoaan, joka vuoteen vierellä ristityin käsin, kuin paikoilleen jäh-mettyneenä, seisoo.

Avoimesta akkunasta tulvii kesäaamun tuoksujen mukana lintujen aamuviirien säve-leitä huoneeseen. Jostakin Paavalin kirkon takaiselta pellolta nousee nuolena ylös kau-pungin lähelle eksynyt kiuru, pienenä pistee-nä se enää erottautuu taivaan korkeaa sineä vasten maahan, kun se aloittaa riemuitsevan laulunsa. Kutsuna taivaasta se soi Niemisen viimeisenä kuuloaistimuksena tähän maail-maan. Hänen vaelluksensa kaari on katken-nut.

Kauan seisoo Niemiskä miehensä kylmene-vän ruumiin liikkumattomia ääriäviivoja kat-sellen. Hän näkee hiirenkorvalla olevien koiv-unvarpujen ympärille rinnalle ristiin jää-neet suuret, kömpelöt työmiehen kädet ja siunaa niitä, sillä ne ovat olleet hyvät.

Hän sulkee vainajan silmät. Niemisen suu on puristautunut tiukasti kiinni, se on kuin sinetti kallisarvoisen kirjan syrjässä.

Niemisen elämän kirja on sulkeutunut iäk-si.

Suomalaiskansallinen ylioppilasnuoriso

JA TYÖVÄENLIKE

Kaksikymmentä vuotta sitten käyty vapaussotamme osoitti verisesti, kuinka vakavaksi vaaraksi koko kansakunnan olemassaololle voi ratkaisematon työväenkysymys kehittyä. Määrätietoinen, ovelasti ohjattu, olevien olojen nurjuutta hyväksienkäyttävä ja niitä liioittelevakin kiihkoitus saattaa johtaa tilanteeseen, jonka selvittäminen vaatii veljesverta. Kysymme mielessämme, kuinka meillä oli tuollainen onnettomuus mahdollinen. Olihan työväestössä tosin valitettavan paljon niitä, jotka olivat imeneet veriinsä vuosikausia jatkuneen marksilaisen vihankylvön, mutta puna-armeijan enemmistö oli kuitenkin pohjaltaan rehtiä suomalaista kansaa. Syy ei ole aatteen puolesta taistelleensa luulleissa työmiehissä, vaan heidän johtajissaan, jotka oman valtansa hyväksi kamppailuun lähtien vaativat taaksensa työläisjoukot, sellaiset, jotka eivät vapaaehtoisesti suostuneet, pakolla taivuttaen. Mutta ketkä kantoivat vastuun? Eivät suinkaan ne, joille se olisi kuulunut, johtajat, vaan heidän uhrinsa, harhaan johdettu työväestö.

Työväenkysymystä eivät hautaa vuoden 1918 karvaat kokemukset. Itse päämäärästä, ruumiillista työtä tekevän kansanosan taloudellisen ja henkisen aseman parantumisesta, olemme nykyisten työväen johtajien kanssa samaa mieltä, mutta kysymyksen perusnäkemyksestä ja ajamistavasta tiemme auttamattomasti eroavat. Suomalaiskansallinen ylioppilasnuoriso, lukuisien herätteitten antaja, ei voi ajatella suomalaista kansallisvaltiota ilman työväenkysymyksen tyydyttävää järjestelyä. Sen mielesstä työväenkysymys on tärkeä peruskivi, jonka horjuminen on vaarassa koitua turmioksi koko kansallisvaltiolle. Mutta työväenkysymystä ei ratkaista onnellisesti tässä maassa niin kauan kuin työväestö ajaa asiaansa luokkana, niin kauan kuin kysymys käsitetään luokkakysymyksenä, sillä tämä asenne pakottaa toiset ryhmät taisteluun työväestöä vastaan, taisteluun,

joka kuluttaa luovaan työhön tarvittavat voimat. Työväenkysymyksen positiivinen ratkaisu on mahdollinen vain kokonaisuuden kysymyksenä. Sentähden on eittämätön vaatimuksemme: Työväenkysymys kansainvälisen luokkataistelun linjoilta kansalliselle kokonaisuuspohjalle!

Mitkä ovat yhä vain jatkuvan työväestön vihankiihoituksen yhteiskunnalliset aiheuttajat? Varmaankin epäkohdat. Puoluelehdistö ja puoluepuhujat pauhaavat kyllä ankarasti, että marksilaisuutta olisi vastustettava ja työväen asemaa kohennettava — isänmaan tulevaisuuden tähden. Puhutaan, puhutaan, mutta ei mitään tehdä. Ei todellista isänmaata eikä kansaa löydy juhlapuheitten hedelmättömistä sanoista tai koreista lauseista. Kärisivän ja apuatarvitsevan kansan kohtaa laitakaupunkien kortteleista ja maaseudun syrjäisistä tölleistä. Mikseivät porvarit parhaimpina hetkinään kiskaise yhtään omahyväisyyden kauhtanaa, antamalla kansalle leipää iske ahneitten marksilaispomojen kourasta näiden väkevintä asetta, nälkää, ja poistamalla huutavat epäkohdat, osoita työväestölle kerrankin vilpittöntä sydämellisyyttä? Työväen oikeuksien puoltaminen ja ajaminen puhdain mielin, ilman oman edun kilvoittelua ja oman kukkaron kartuttamista on suurin voima marksilaisuutta vastaan.

Valitettavan yleinen lienee maassamme se havainto, että ruumiillisen työn tekijä häpeillen tunnustaa olevansa työläinen. Kysymme jälleen, missä syy. Eiköhän siinä, että suurelle osalle porvarillista sivistyneistöämme on työväestö ollut välttämättömänä pahana, jota on ajateltu — milloin jokin ikävä seikka on siihen pakottanut — niin vähän kuin suinkin. Kuinka työväestö voisi kunnioittaa ammattiaan, jolle sivistyneistö ei anna oikeutettua arvoa! Kulttuurimme nuoruudesta kielii edellisen rinnakkaisilmionä nousukasmainen suuruudenhlluus. Räikeämmän esimerkin tästä asiantilasta tarjoaa maamme epäkansallisin, ruotsinkielinen ja

-mielinen yläluokka. Se on täydellisesti vieraantunut alkuperäisestä ympäristöstään. Rintamaharhakuvin, joka muokalaistuneena, sukunsa luopiona, on kuollut suomalaiselta kansaltaan, se tänä päivänä etsii juuriaan läntisen naapurimaan kammarasta todistellen suonissaan virtaavan jaloa germaanista viikinkivirta. Mutta eipä suomalainenkaan sivistyneistömme ole viaton syntyperänsä unohtamisesta. Moni Suomen tyttö ja poika on kohtalaiseen yhteiskunnalliseen asemaan päästyään kieltänyt sen kansan, jonka keskuudesta hän alkuaan on lähtöisin. Vasta suomalaiskansallinen näkemys on kirkastanut, ettei kansallisen arvoa määrää se, mitä työtä hän tekee, vaan se, miten hän sen tekee. Vasta suomalaiskansallinen henki on pystynyt synnyttämään miehiä, joitten voima ja taistelujänteisyys ei kuivu kokoon yhteiskunnan huippupaikollakaan ja jotka eivät ole vain omalle hyvinvoinnilleen elävää, arkaa, laskelmoivaa, tavanomaista porvarityyppiä, vaan ovat tämän standardin jo sivuuttaneet. Tästä sivistyneistöstä kohoaa voimayksilöitä, hengen mahtajia, joita maa mitä kipeimmin kaipaa.

Virkamiehistön palkkauspolitiikka ja yleensä suhde sivistyneistöön on nyt kuitenkin johtanut tuloksiin, joita ei ennakolta osattu aavistaa. Helsingin korkeakoulujen oppilaista on nykyään 34 % pääkaupungin kotien lapsia, joiden kannattaa valmistua papeiksi, tuomareiksi, lääkäreiksi, opettajiksi j.n.e. vain siitä syystä, että he säästävät huomattavasti opiskelukustannuksia voidessaan asua opiskeluaikojen kotonaan. Vuosisadan alussa vastaava suhdeluku oli 13 %, vaikka maaseudulla silloin oli oppikouluja vähän. Maaseudun lasten opin tie edellyttää nykyään runsaita kotoisia varoja, kun velaksi opiskeleminen on muodostunut kannattamattomaksi ja epävarmaksi sijoitukseksi. On siis odotettavissa, että virkamiehistö tulevaisuudessa yhä enemmän vieraantuu maaseudusta. Nimenomaan korkeamman kulttuurin vaaliminen näyttää meillä jäävän joko varakkaitten kotien tai yliopistokaupunkien lasten yksinoikeudeksi.

Näyttää siis, että lähestymme samantilaista sivistys- ja yhteiskuntakriisiä kuin oli aikana, jolloin kirjallisuushistoriaamme kuului "talonpoikaisylioppilaat" ilmentyivät näyttämölle. On itsestään selvää,

että jos pääkaupunkilaisopiskelijoitten prosenttiluku yhä vain kasvaa, ilmiö koituu kerran vaaraksi suomalaiskansallisen sivistyneistön kansan lähentymispyrkimyksille. Keskustelun asiasta on virittänyt julkaisun "AKS:n tie" tämänvuotisessa laitoksessa Jaakko Jaakonpoika.

Ylioppilasnuorison mielestä sivistyneistön on tulkittava niitä tiloja ja tunteita, joita kansan herkässä sielussa liikkuu. On luonnollista, että varsinkin työväki suhtautuu tämantapaisiin yrityksiin pidätyksen ja epäillen, sillä onhan se niin monta kertaa joutunut vilpillisyyden, jopa suoranaisen petoksenkin uhriksi, ja onhan sitä koko elämänsä ajan opetettu vihaamaan riistäjinään kaikkia parempiosaisia. Emme voi vaatia, että työväki kädenkäänteessä oppii luottamaan vilpittömyytemme. Taistelu työväen itsenäisyydestä on käytävä suomalaisen sitkeydellä, tulisia hiiliä vastustajiemme päälle keräävällä kärsivällisyydellä. Tehokkain ase, minkä käänämme marksilaisuuden rintaan kansankokonaisuuden ja suomalaisen kansallisvaltion puolesta, on rehtiys ja rehellisyys.

EINO SUISTOLA.

"Joka on nähnyt sotilaiden lomahetkinään leikkivän pienokaisten kanssa tai jakavan viimeisen leipäpalansa toverilleen, tietää, että inhimillinen hyvyys ei ole sotilaan sielussa suinkaan kuollut. Ei hän edes vihaa vihollistaan henkilökohtaisesti, vaan ainoastaan tarcoitusta, jota vastaan hän taistelee."

"Jos voisimme tarpeeksi suuren historiallisen etäisyyden päästä tarkastaa ja punnita sukupolvien elämää ja taistelua, myöntänee kai moni, ehkä useimmat, että miekka kourassa taistelleet ja kuolleet soturit ovat kulta aikojen luoneet enemmän historiaa ja eläneet väkevämmin kuin ne, jotka aineellisen hyvinvoinnin veltostuttamina, sielut koskaan läpikäymättä sodan terästävää tulimyrskyä, kuolevat ja unohdetaan niin henkilöinä kuin ryhmänä. — Vain taistelijoiden teot ja taistelut säilyvät vuosituhansien läpi, nimettömienkin."

"Ihmisen, samoin kuin kansojen kohtaloon on kytketty syvä tragiikka, kaiken aikanaan häviäminen — kuolema. Vain se, joka jaksaa kohdata viikatteen iskun pystyssä seisten, on kyllin arvokas miehen nimeä kantamaan."

Paavo Susitaival, teoksesta "Lentävä komppania."

OULUN ORKESTERI

johtajansa Väinö Raitamaan kehittämänä

Pääsimme kosketukseen Oulun Orkesterin johtajan, Väinö Raitamaan kanssa, jonka uraauutava musiikillinen kasvatustyö Oulussa alkaa tuottaa yhä kauniimpia tuloksia. Siksi pyysimme taitelijaa Raitamaata ilmaisemaan ajatuksiaan ja pyrkimyksiään orkesterinsa suhteen.

— Ajatuksia on niin paljon, ettei oikein tiedä mistä päästä aloittaisi. Oululla on vanhat musiikkitraditiot. Onhan täällä vaikuttanut ennen maailman sotaa yli kymmenen vuotta vakinainen ammattiorkesteri, jonka johtajana aikoinaan toimi m.m. Toivo Kuula, musiikkiin herättäjänä ja opettajana. Kai näistä vanhoista perinteistä johtuu, että täällä oli orkesteriamme perustettaessa hyvää, innostuksella ja, kuten aika on osoittanut, kestäväällä sitkeydellä työhön ryhtyvää amatööriainesta, enimmäkseen hartaita nuoria aloittelijoita, joista kouluttamalla uskon päästävän hyvinkin kauniisiin tuloksiin.

— Surulla täytyy sanoa, että työtä on vaikeuttanut tähän saakka suuresti rahan puute. Orkesteri olisi saatava apurahojen turvin sellaiselle pohjalle, että soittajat voisivat sikäli irrottautua leipätyöstään, että voisivat säännöllisesti ottaa osaa harjoituksiin. Vasta silloin soittajat tuntevat työnsä tulevaisuuteen nähden turvatuksi. On ilolla mainittava Oulun kaupungin ymmärtämys tässä suhteessa sen myöntäessä ensi vuoden varalle korotetun määrärahan orkesterin toimintaa varten.

— Haluaisin sanoa jonkun sanan myös musiikin, tahdon erikoisesti tehostaa sanaa elävän musiikin vaikutuksesta henkisenä kasvatustekijänä erittäinkin nuoriin ihmisiin. Jokaisella musiikkikappaleella, tarkoitan tietysti taidemusiikkia, on sisäinen tunnemaailma, minkä säveltäjä symbolisoi omien elämystensä piiristä sävelten muotoon ja siten välittää kuuliijoilleen. Näin elävä taidemu-

siikki herkistää ja avaa ihmisen tunne-elämän herättäen uusia innostuksen voimia myös arkielämän ponnistuksissa. Varsinkin nuoren polven innostus on ollut minulle suuri ilo. Orkesterillahan kasvatetaan uutta soittajapolvea ja konserttiyleisöä. Aloitetaan helppotajuisemmasta, mutta soittajien ja yleisön maun kehittyessä pyritään varsinaiseen orkesterimusiikkiin, alati suurempiin muotoihin.

— Orkesteri on itsessään sykkivä hermo-keskus, jonka elinvoimainen toiminta vaikuttaa näkymättömällä tavalla koko kaupungin henkiseen ja siten myös aineelliseen uurasukseen.

Puhelimme orkesterin asiasta myös pianisti Helge Lückin ja Oulun musiikkiyhdistyksen puheenjohtajan, johtaja Tauno Koon kanssa.

— Väinö Raitamaa on saanut aikaan sellaista, mitä ei olisi Oulun oloissa uskonut lainkaan mahdolliseksi, — aloitti Helge Lück. — On ollut hämmästyttävää todeta hänen koova voimansa, miten hän on saanut lyhyessä ajassa taiteelliseen kurin tottumattomien harrastajien keskuudessa heräämään syvenevää musiikin rakkautta todistavaa uteruutta. Täällä on yritetty ja yritetty, mutta ei ole päästy kestäväen musiikkikasvatuksen alkuunkaan. Nyt sensijaan ollaan jo varmoilla, vakautetuilla linjoilla niin että työn vaikutus alkaa jo ilmetä monella tavalla. Sälaisuuden avain on siinä, että Väinö Raitamaa on aito, jokaisen soittajan omaan sisäiseen hehkuunsa innoittava muusikko ja johtajajaky.

— Orkesterin menestymisen ehtona on, että orkesteri saataisiin kokonaan itsenäiseksi, riippumattomaksi laitokseksi. Tulevaisuutta silmällä pitäen olisi myös orkesterikoulu täällä välttämätön. Sitä varten tarvittaisiin orkes-

Kylmän auringon mailta

PAAVO HYNYNEN

TÄÄLLÄ ON TAIVASTA LIKELLÄ LAAJAT MAAT,
JÄÄMEREN USVIEN USKOTUT VAITELIAAT.
TÄÄLLÄ ON PITKÄT TALVET. LEIVÄSTÄ TAISTELLAAN
PELLOILLA, METSISSÄ PIMEÄN, KARUN MAAN.
KIVELIÖN HANKIIN PAINUU VERISET JÄLJET PORON JA HUKAN.
YLLÄ HEHKUU JA VARISEE TERÄLEHDET REVONTULIKUKAN.
MUTTA VARSILLA JOKIEN JÄÄTYNEITTEN
KAIKUVAT KIRVEENISKUT JA HUURRETTA PUTOAA
HONKIEN LATVOISTA, KUNNES NE VIIMEISEN LYÖNNIN SAA
JA NE NOSTETAAN REKIIN JA JALAKSENJÄLJET TEITTEN
VÄLKKEYVÄT NOUSEMATTOMAN AURINGON PURPPURAA.

KEVÄISIN SOILTA

KURJET HUUTAVAT VILLIÄ RAKKAUTTAAN.

VALKEILTA AAVIKOILTA

PUROT TOINEN TOISENSA JÄLKEEN LÄHTEVÄT VAELTAMAAN.

KEKSIINREIKIÄ KYLJISSÄÄN

TUKIT VYÖRYVÄT VIRTAA, JOSSA VIELÄ ON SINISTÄ KUULTOA JÄÄN.

JA VIRRAT SYÖKSYVÄT RAISUINA MERTA PÄIN

JA TULVIVAT, TEMPAAVAT LATOJA TÖRMILTÄÄN.

SUVANNOISSA HENGÄHTÄIN

UUSIIN KOSKIIN RYSKYVÄT RUSKEAPARKKISET PUUT.

AUTION SAVOTAN IKKUNALUUKKU MUSTA

VIIMEISEN KERRAN VIRRALLE VILKAHTAA,

JA AURINGON KIMALLUSTA

MÄRKIEN RUNKOJEN PINNAT LEIMUAA.

teriin lisää ammattitaitoisia opettajavoimia. Erittäinkin nuoren polven kasvattamiseksi se olisi välttämätöntä, koska vanhempi polvi, vaikka orkesterilla on tarjottavana jo sellais-takin, mitä voi tulla kuuntelemaan muuten-kin kuin kannatussyistä, näyttää haluttomalta.

Kääntyessämme toimitusjohtaja Tauno Konon puoleen kysyimme aluksi, mitä hän ajattelee edellisten haastateltavain viittaamasta oululaisten piirien penseydestä taideharrastuksia kohtaan.

— Oulun Orkesterin toiminta ja sen täällä saama kannatus osoittaa, kuinka uinuvassa tilassa olevat henkiset voimat voivat herätä, kun ilmestyy työmuoto johon ne voivat kohdistua.

Toistaiseksi ei ole kaupunkimme nykyisen liikemiespolven taholla ilmennyt aktiivista kulttuuriharrastusta siinä määrin kuin oli menneenä tervaporvarien aikana. Syy tähän

lienee etsittävässä siitä, että entisten suku-yhteyksien kautta jatkuvat kulttuuriiperinteet ovat katkenneet. Entiset johtavat sivistyssuvut ovat hävinneet, on tullut tilalle uusia, joille varsinainen pohjois-pohjalainen patriotismi ei ole vielä ehtinyt muuttua poltavaksi sivistysvelvoitukseksi. Mitä Oulun Orkesteriin tulee, on sanottava, että mitään täällä ei tosiasiallisesti ala, vaan kaikki jatkuu vanhojen perinteiden pohjalta. Näennäinen katkeaminen tapahtui maailmansodan puhjetessa ulkonaisista syistä.

— Oulun Orkesterin konsertit voivat muodostua, niinkuin osittain on jo tapahtunutkin, suorastaan sytyttäväksi säveljuhlikksi, joissa esimerkiksi muualta vierailevat solistit tuovat kaupunkiin virtauksia maamme musiikkikeskuksista sekä vievät mukanaan vaikutelmia, siten tehden tunnetuksi täläisiä harrastuksia.

— Jos tulokset puhkeaisivat liian helposti ei työ olisikaan mitään kulttuurityötä, sillä kaiken luovan läpipuhkaiseminen on vaikeaa.

K I R J A T

TOIVO KUULAN MUISTO

Toivo Kuula. ELÄMAKERTA. WSOY.

Kansallista taidettamme käsittävässä kirjallisuudessa on musiikki jäänyt lapsipuolen asemaan. Syynä siihen lienee se, että täällä, vaikka useat säveltäjämme omaavatkin kansainvälistä merkittävyyttä, puuttuu heidän taiteensa elinmahdollisuuksia, sen syvempien arvojen tajuamisen tarvetta, mikä puolestaan kehittäisi alaa hallitsevia kirjallisia kykyjä. Kuitenkin olisi luultu, että Toivo Kuulan kaltainen alkuvoimainen persoonallisuus, hänen taistelujen täyttämä, järkyttävää kohtalon täydytyksen tuntua kuvastava elämänsä kunka ja ennenkaikkea hänen luomistyönsä, joka katkesi vasta seestyessään, kuitenkin sisältäen suomalaisen taiteen ytimen, sen perusominaisuudet parhaimmillaan, olisi ansainnut tällaisen huomion jo aikaisemmin kuin vasta nyt, kun laulajatar Tuomi Elmgren-Heinonen kaksikymmentä vuotta säveltäjän poismenon jälkeen ryhtyi näiden elämäkerrallisten tietojen julkaisuun. Toivo Kuulan säveltuotanto jää tosin nytkin täysipainoista esittelyä vaille, eikä tämä teos puolestaan pyri taiteellisia mittoja täyttämään, mutta se antaa, varsinkin siihen liittyvissä kirjeissä ja päiväkirjakatkelmissa hyvin läheisen kuvan säveltäjän olemuksesta ja aivan ensiarvoisia tietoja sille, ei vähemmän hänen teostensa tulkitiljalle, joka todella haluaa oppia ymmärtämään säveltäjän taiteellisia pyrkimyksiä. Sellaisena on tätä kauan suunniteltua teosta ilolla tervehdittävä. Liikuttavaa on sitäpaitsi kokea se rakkaus, millä säveltäjän puoliso, Alma Kuula on vaalinut miehensä muistoa.

Helge Lück.

LYRIKKAA

L. Onerva, RAJALLA. Runoja. Otava.

Syy, miksi Onervan runouden sisältö on auennut vain suomenkansan harvoille yksilöille, on varmaankin siinä, että runoilija L.

Onerva on kulkenut suuren esikuvansa Eino Leinon tavoin ajastaan edellä. Joutuu pakostakin ajattelemaan yhä vahvemmin näin tutustuttuaan L. Onervan uuteen runokokoelmaan, joka näkeville on ehkä koko syksyn kirjallisuuden sadosta antoisin.

Näissä äsken ilmestyneissä runoissaan L. Onerva soittaa, kuin valmistuen Suureen Eroon, korkeinta, kirkastuneintaan, kipeässä itsetilityksessään syvää ja laajaa, sen viisauden filosofiaa, joka aukenee vain runon lapsille, ikuisesti vieralle tämän todellisuuden maassa. Tulevan kirjallisuuden tutkimuksen kannalta on Onervan runouden yhteydessä vedettävä rinnalle lyriikkamme suurimman taikurin, Eino Leinon, runotuotanto. Eikö nousekin kuin aaltoilevana pilvenä Onervan koko tuotannosta heijastelu Leinon runouden sielusta. Nämä kaksi runon mahtajaa kuuluvat, kun rohkean, salat paljastavan syvävalituksen aika tulee, eittämättömästi yhteen.

Tuntemme L. Onervan uudessa kokoelmassaan elävän vihdoin suuren aukenemisen ajalla. Hän lähennee ihmisen kipeintä, suurinta uljuutta vaativaa itserippiä: syyn kääntämistä itseensä.

Uskallamme odottaa, että se resignoituva vanhuuden uupumus, mikä henkii kokoelman useista runoista, on merkki tulevasta minänsä voittajasta, aukenemisesta, mikä tapahtuu, kun kylmentävä katkeruus laukenee ja mysteeriöistä suurimman, rakkauden syvyysvoima avaa sisäiselle silmälle ovet ennen aavistamattomaan. Silloin runoilija löytää taiteen ja kristinuskon kirkkaan yhtymistien.

YRJÖ KOIVUKARI

Saima Harmaja: KOOTUT RUNOT. W.S.O.Y.

Uudessa joulukirjallisuudessamme on ilmestynyt nuorena kuolleen naisrunoilijamme, Saima Harmajan kootut runot, joihin on liitetty oma elämäkerta ynnä otteita päiväkirjan lehdistä.

Nuo päiväkirjan otteet ovat mielenkiintoisia. Ne valaisevat runoilijattaren varhaisinta kehitystä. Ehkä selvemmin kuin runous, joka ei koskaan saanut aueta täyteen kukkaansa, nuo virgiinisen välittömät, ihmeellisen persoonallista tyyliä hehkuvat yksinpuhelut antavat aavistaa, millainen rikkaus uinui tuossa varhain poistuneessa sielussa.

On ilahduttavaa, että Saima Harmajan runouden kehitykseen saamme tutustua jo nyt näin täydellisesti. Teos on loistava aarre kaikille Saima Harmajan runouden ystäville ja tuntijoille, mutta se on myös kaunis lahja Suomen runottarille. Sillä ei ole enää lainkaan epäilemistä, etteikö Saima Harmajaa voisi sanoa kaiken senkin vuoksi, minkä hän ehti luoda, klassilliseksi neitsytlyyriksi. Sisäisessä kehityksessään, runoilijaominaisuuksissaan, elämän kohtaloissaan hän muistuttaa suuresta nuorukaisrunoilijasta J. J. Weckselistä.

Saima Harmajaa voi sanoa Ultima Thulen nuoreksi Sapphoksi. Sellaista säihkyvää, tulista elämän ja rakkaudenhuumiota kuin hänellä on, voi vain voimakkain naissydän laulaa. Mutta toisaalta Saima Harmaja on täysin suomalaisten kantelettaren neitojen sisiko. Hänessäkin on pohjoista surumielisyyttä, tietoa kohtalon kaikkivaltiaasta mahdista sekä raikasta, toisinaan melkein uhkamielisen rohkeaa elämänuskoa.

Saima Harmaja runous on aina sytyttävä nuorison mielisissä uskoa kauneuden jumalasiin maailmoihin. Se jää suomalaisen lyriikkaan korkeana ja kauniina tähdenlentona.

Aale Tynni: KYNTTILÄNSYDÄN. — W.S.O.Y.

Kirjakaupan ikkunassa kiintyy huomiomme pieneen tummansiniseen runovihkoon, jonka kannessa on vaatimaton nimi "Kynttilänsydän". Tekijä on nti Aale Tynni, ilmeisesti esikoitsija runoudessamme. Olemme tottuneet siihen, ettei esikoiskokoelmienkaan mainostuksiin ole aivan ehdottomasti luottamista. Jos kuitenkin vaivaudumme vilkaisemaan yllämainitun teoksen mainoksia huomaamme, että niissä on täytynyt käyttää tavallista hillitympää ja asiallisempaa kieltä. Tiedonhaluksena runoudenystävänä tahdomme tietysti saada selville, mistä tämä johtuu.

Lukiessamme kokoelmaa huomaammekin, että tuo kynttilän sydän on elävä ihmissydän, vieläpä paljon tavallista herkempi ja ylhäisempi, jalompi ja rikkaampi ihmissydän.

Pian huomaammekin, että klassillinen, ehjä sanonta, hillityt, asialliset, ihmeellisen jalostuneet runokuvat ja aito, humanainen elämänläheisyys ovat vangingneet meidät kokonaan. Niin, uskon vaativimmankin lukijan myöntävän tuntevansa tiettyä kunnioitusta näitä plastillisia runoja kohtaan.

En aio yrittääkään mitään lähempiä kommentaareja, sillä luulen tuskin kenenkään tämän lehden runoa rakastavista lukijoista jakavan voittaa kiusausta tutustua tähän suomalaisten muusain uuden lemmikin esikoiskokoelmaan.

Lauri Heles: VIISAS KERJÄLÄINEN. Otava.

"Yhä kasvaa aineen piiri ja sydän pienenee."

Lauri Heles on miehin runoilija. Se on mainitsemisen arvoinen asia, sillä kokemus osoittaa, ettei kirjan, jonka kannessa on miehiseen sukupuoleen viittaava tekijänimi, tarvitse välttämättä sisällykseltään on miehistä. Todellakin on Heleksen "Viisas kerjäläinen" maskuliininen lyyrillinen henkilö, jollainen ensikertalainen on aina ilo tavata. Tämä on tietysti vallan ulkonainen piirre, mutta lienee asiallista koettaa löytää ensi kertaa Parnassolle saapuvalle hänen ansaitsemansa paikka. Toimenkin ulkonainen piirre. Heleksen kokoelma on uusi, varsin omalaatuinen ilmiö kaupunkilaisrunoudessamme. Lukuunottamatta "tulenkantajien" kaupunkilaisuuden alkeita, tätä aikaisempaa on vain mainittava Viljo Kajavan kapinalliset kaupunkilaislaulut. Heleksen runot ovat yleisinhimillisempiä.

Heleksen runous on tähdätty kaikkinielivää aineellisuutta, henkeä kuolettavaa rahanpallontaa vastaan. Hänen runojensa henkilöt ovat elämän sijaiskärsijöitä: hiljainen kerjäläinen, jolle hänen elämänsä oli ollut liian kallista uhrattavaksi markkinoiden jumalille, "varjoja kadulla", yksinäisiä, pettyneitä miehiä, äänettömiksi vaienneita runoilijoita, ihmiskunnan onnesta haaveilijoita, köyhien pihojen lapsia, jotka kesken riemuitsevia leikkejään saavat huomata olevansa "vieraan viivotetulla pihalla, viivotettujen puiden ja kukkien keskellä." — Ei myöskään synkintä tragediaa, raskainta kärsimyksen muotoa ole kavahdettu katsoa silmästä silmään. Niihin suhtaudutaan pohjoismaisella kansanhuumorin värittämällä myötätunnolla. Noissa hentomielisyyttä tarkoin karttavissa, vieläpä hellyytensäkin salaavissa karuissa aforismeis-

sa kamppailee 20. vuosisadan materialismin orjuuttama ihminen löytääkseen tien selvyteen ja vapahdukseen, löytääkseen uuden jumaluuden kaiken entisen, kadotetun sijaan. Herkimmillään ne sisältävät aavisteluita valosta, "suuresta Luomisesta", ihmissydamien yhteydestä. Sitä voisi kuvata sanalla: kirkasta mystiikkaa. Mutta toisaalta ikuisuus, toisuus on jylhää. Ei selkein ihmisäly voi sitä täysin valaista:

"Näin kaikki mittaa mykkä vakavuus ja ikuisuus."

Heleksen runot ovat tinkimätöntä painiskelua ajan probleemoissa. Kuulemme kuinka materialismin valtakauden ihmisen kivettyvä sydän laulaa tuskaansa ja rukoilee yhteyttä ikuiseen.

EINO PITKÄKOSKI

Viljo Kajava: "MUUTTOLINTU." Gummerus.

Viljo Kajava herätti huomiota joitakin vuosia sitten miehekkäällä tulisen luokkavihan leimaamalla esikoisteoksellaan "Rakentajat." Tämän kokoelman nojalla Suomen vasemmistolainen nuoriso tunnusti hänet nähtävästi yksimielisesti johtavaksi runoilijakseen. Tuosta runoteoksesta puhui mahtava aatteellinen — kansainvälisen sosialismin ja pasifismin — paatos. Taiteellisestikin teos sisälsi kieltämättömän arvokkaita helmiä, kuten esim. runot "Silta", nuorekkaan uhkamielinen "Susi", tulin rakkaus ja kauneushurmion ylistys "Luomisyö."

Uudessa kokoelmassaan "Hyvästi muuttolintu" Kajava ei ole enää julistaja, vaan kansanlaulaja. Hänen runoissaan on nuoren terveen elämän rohkeaa optimismia ja toisaalta tietoa maailman ikuisten lakien vääjäämättömyydestä. Niissä on kansanlauluille ominaista herkkää sadunhohtoa, havainnollista, välitöntä kauneutta. Mutta sitä aktiivista, rajat murtavaa jylhää paatosta, joka elävöitti "Rakentajien metalliset rymit", ei uudessa kokoelmassa enää ole. Siksi nuu vapaa-mittaiset laulelmat vaikuttavat melkein haurailta. Toisinaan tuntuu kuin säkeiden sisäinen pakko ajaisi niitä kohti harmonisempia runomuotoja.

Yrjö Jylhä: TOIVIOTIELLÄ. Otava.

Yrjö Jylhä on temperamentikas, mieluinen runoilija — runon aktivisteja iskevissä rytmeissään ja kirkkaassa sanonnassaan. Hänen synkeä, uhmaileva, särmäinen nuoruuden ru-

noutensa on saanut kauniita rohkean alistumisen ja kypsytävän miehuuden myönteisiä piirteitä. Tunnelma- ja rakkausrunoissa on sekä kirpeää ankaruutta että hellyyttä, luonnonkuvin ulkoilman puhdasta raikkautta, värien lioittelematonta kirkkautta ja selkeää muotoa. Kokoelmasta henkii taistelemalla saavutettu seestyneisyys. Mutta sittenkin jokin Jylhän runoissa saa nuoren lukijan kapi-noimaan. Se jokin on juuri sitä, mikä tekee suuren osan 20-luvun miesten runoutta vieraaksi meille nuorille, yksilöllisyyden ylipaisuus. Niinpä enimmäkseen Jylhänkin säkeet polkevat paraatimarssiaan miuuden loihditussa ympyrässä. Lopulta tämä vaikuttaa vanha-aikaiselta ja — koomilliselta.

Uuden nuorison sisaisetkään taistelut eivät varmasti ole vähemmän vaikeita kuin sitä edeltävän polven, mutta sillä on toinenkin taistelu, suurempi ja ehkä vaikeampi — ja pyhempi! — taistelu kansansa olemassaolon ja tulevaisuuden puolesta. Siksi sellainen kuin Jylhän runous voi ehkä lämmittää tätä nuorisoa vain hetkellisesti.

EINO PITKÄKOSKI

JALOA NOVELLISTIIKKA

Toivo Pekkanen: LEVOTTO-TOMUUS. Novelleja. WSOY.

Pekkasen novellikokoelma ei herätä huomiota laajuudellaan — sen sivuluku lähenee vain kahtasataa —, mutta se tarjoaa laadultaan parasta, mitä nykypäivien suomalaisessa kirjallisuudessa on. Jokainen lyhyt kertomus on vakavan taiteellisen työn tulos. On erikoisesti Pekkasen yläperäisen luonteen mukaista, että jokainen lause ja sana on tarkoin punnittu, mutta vain täten syntyykin täysin viimeisteltyä taidetta. Tosin täytyy myöntää, ettei tällainen menettely aina ole eduksi, sillä se voi johtaa mehuttomaan, kuivakiskoiseen kielenkäyttöön, josta Pekkasta joskus onkin moitittu. Tässä kokoelmassa se vaara on onnellisesti vältetty.

Novellien aiheet ovat hyvin valittuja, ja niistä eräitä on käsitelty suorastaan mestarillisesti. Kuitenkin muutamissa tapauksissa — mainittakoon esimerkiksi novellit Joulu-kuuset, Nuorukaisen rakkaus ja Irja — kertomuksen loppu ei ole täysin onnistunut. Kun lopussa juonen langat pitäisi vetää tiukkaan solmuun, jääkin tämä tekemättä, huomattavaksi vahingoksi taiteelliselle vaikutukselle. Tällöin jää nimittäin suorittamatta novellin lopullinen "pyöristäminen", joka vasta muo-

vaa sen itsenäiseksi kokonaisuudeksi. Edellä tehty huomautus koskee kuitenkin vain joitakin kokoelman novelleja, sillä suurin osasta on muodoltaan virheettömiä, kristallisen kirkkaita kaikessa selvytyksessään ja loogillisessa johdonmukaisuudessaan. Niinpä kokonaisuutta onkin pidettävä kirjailijalle huomattavana taiteellisenä voittona.

LAURI A. NUKARI.

KIRJOJA POLTTAVAN ONGELMAN ALALTA

Jaakko Haavio, SIIONIN VANKI. Romaani elävästä toivosta. Gummerus. Andreas Markusson, Mies joka taisteli pimeyttä vastaan. Romaani Lars Levi Laestadiuksen elämästä. Ota-va.

Jaakko Haavion Aabraham Achreniuksen ja norjalaisen Andreas Markussonin Lars Levi Laestadiuksen elämää käsittelevät teokset ovat ajankohtaisia, sillä tekijät pyrkivät niissä taiteellisin valituskeinoin selvittämään nykyhetkellä erikoisena tutkimuskohteena olevaa syvyyspsykologian ongelmaa.

Sekä Achrenius että Laestadiuksen kasvoivat sisäisten sieluntaisteluiden kautta uuden tietoisuustilan auetessa toisiaan niin lähellä olevien alkukristillisten herätysliikkeiden johtajiksi.

Tämä Kristuksen syntymästä saakka kaikissa maissa lahkolaisuuden nimellä vastustettu, eri muodoissa, erittäin uskonossa, mutta myöskin taiteessa vaikuttanut henkinen aatevirtaus on muodostunut aikakaudesta aikakauteen porvarillista kivettymää murta- vaksi, tulevaisuutta luovaksi voimavirraksi, jonka syvintä salaisuutta uudenaikainen sielutiede pyrkii kiihkeästi valottamaan. Kiitos osittain uhatun, mutta ikuisesti uranuurtajaksi jäävän Sigmund Freudin ansioille, että on noussut sekä tieteellisen tutkimuksen, että taiteellisen luomistyön piirissä uudenlaatuista valovoimaa avaavan psykoanalyttisen tutkimuksen koulu, joka voitollisesti käyttää hyväkseen Freudin ja hänen oppilaittensa tutkimustyön tuloksia.

Ottaessamme aluksi käsiteltäväksi Jaakko Haavion teoksen, on sanottava, että jos tekijä olisi uskaltanut antaa papillisen kivettymänsä läpi todellisen runoilijan itsessään purkautua, olisi varmaankin, erittäinkin Achreniuksen nuoruusajan tulisen taistelijataipaleen kuvaus, puhjennut paljon väkevätehoisempaan ja tekijälle kestävän taiteellisen voiton tuottavaan

tulokseen. Teosta lukiessa tuntee, että tekijässä itsessään taistelee pappi ja runoilija. Mutta juuri siksi, että sovinainen, papinkäyvän alle alistuva prelaatti heikentää hengen tulen poltteissa taistelevan runoilijan äänen, on lähellä se vaara, että se herttainen naismi, mitä tämän teoksen henkilöt edustavat tuskin antaa todellisuuskuvaa silloisen ajan ihmisten elämästä. Teos tuo kyllä esiin pulmat ja päätymykset, miten Achrenius joutui kirkon taholta nousevan vastarinnan uhriksi, vieläpä joutui taistelemaan omien lahkolaistensa joukossa kateuden ja oman kunnianhimon nostattamia hurma-aaltoja vastaan, mutta tekijä tyytyy, nähtävästi turhan tarkasti seuraten kuvaustansa koskevaa asiakirja- ja tutkimusaineistoa, usein kovin pinnallisiin, etupäässä ulkonaista elämäntapaa seurailevaan tapahtumain kuvaukseen. Sellaiset, teokselle taiteellista hehkua ja syvyyspsykologisen tutkimuksen kannalta arvokasta valovoimaa kirkastava, näissä yhteyksissä sopivat ilmiöt, kuten näyt, ilmestykset, Pyhän Hengen vaikutus, aukeneminen rukoillessa, ehdottomuususkalluksen synnyttämä aavistamaton voimalla täyttyminen, jäävät heikosti valaistetuiksi. Tekijä hämää papillisen arkuuden synnyttämällä itsepetoksella ihmisen oman tietoisuuden tahdon kasvattaman elämän uskallalouden luoman sieluntapahtumisihmeen mitään sanomattomiin teologisiin fraaseihin "Jumalan työstä" ihmisessä jne. Varsinkin siirtyessään kuvaamansa henkilön mukaan ihmisen elämän loppuresignatioon, muuttuu tekijän ote yhä karkeammaksi hymistykseksi.

Teoksen tyyllilliset ansiot ovat huomattavat. Luonnonkuvaus on lyhyttä, osuvaa, vaikutussuhteissaan ihmisiin herkkää taiteellisuutta säteilevää. Mikäli tekijä uskaltautuu avaamaan ovensa väkevän runoilijajäänen vaikutukselle, on hänellä epäilemättä huomioonotettavat mahdollisuudet luovana kirjailijana eikä vain runollisen karpänsensä tyydytykseksi leipäpolitiikan kilvoittelijana.

Andreas Markussonin Laestadiuksen elämää käsittelevä teos on vakaviin taiteellisiin päämääriin pyrkivää työtä. Teos noudattaa, uskollisena kuvattavansa elämäntapalle, norjalaisen kertomataiteen pohjalta kasvavan ihmiskuvauksen linjaa, mutta pyrkii samalla kirkkaaseen sielulliseen valotukseen tuskin saavuttaen kuitenkaan maamiehensä Harry Blombergin, suomeksikin käännetyn "Lumessa palaa" teoksen taiteellista tehoa. Kai

Norjassa ja Ruotsissa laajenevan Oxford-virtauksen vaikutuksesta suuntautuu kirjailijain mielenkiinto tämänluontoisiin aiheisiin. Se rohkeasti poraava-suggestiivinen voima, minkä tapaamme meilläkin suosituksi tulleen ei teoksissa saavuta Markuksenin kirjoissa vastaavaa tehoa, mutta muuten on teos norjalaisen hengen ja luonnontunteen puhtaana ilmauksena erittäin miellyttävää luettavaa.

Y. K.

KÄÄNNÖSKIRJALLISUUTTA

EVE CURIE: AITINI MARIE CURIE.
Suomentanut Reino Silvanto. 448
sivua. WSOY.

Yllämainittu elämäkerta on epäilemättä joulukirjallisuuden huomattavimpia. Sen kirjoittaja, päähenkilön nuorempi tytär, osoittautuu siinä suurenmoiseksi kirjailijaksi, joka on osannut käsitellä aihettaan tarpeellisella hienovaraisuudella pysytellen kuitenkin täydellisesti totuuden pohjalla. Tuloksena onkin ehyt ja harmooninen kokonaisuus.

Luulisi lukevansa viehättävää tarinaa, kun tutustuu Marien Varsovassa kuluneeseen lapsuuteen. Isä, professori Sklodowski, on henkisesti valveutunut mies ja sisarusparvi erittäin etevää joukkoa. Mutta varojen puute asettaa rajoituksia opintojen jatkamiselle, ja kahdeksan vuotta kuluu, ennenkuin Marie pääsee unelmiensa päämäärään Pariisiin. Seuraa muutamia puutteen vaikeuttaman ankaran työnteon vuosia, kunnes ensimmäinen porras opinnoissa on saavutettu. Viehättävä ja romanttinen tutustumisen lahjakkaaseen fyysikkoon Pierre Curie'hin ja avioliitto päätävät tämän vaiheen Marien elämässä. Mutta tämä on vasta jahdantoa molempien toisiaan erinomaisesti täydentävien aviopuolisoiden elämän huomattavimpaan tekoon, radiumin keksimiseen. Alituista varojen puutetta kokien, omat varansa uhraten, aivan alkeellisissa oloissa he uskomattomalla sitkeydellä suorittavat tutkimustyönsä, jonka lopulliseen päätökseen vieminen jää Marien harteille Pierren saatua surmansa erittäin traagillisella tavalla. Edelleen maineen ja kunnian vuodet, jolloin koko maailman huomio on kiintyneenä yksinäiseen, vaatimattomaan naiseen, joka ei muuta haluaisi kuin jatkaa työtään kaikella tarmollaan. Lopuksi viimeinen uhri, jonka hän antaa tieteelleen: elämänsä. Siinä summittainen yleiskuva tästä teoksesta. Se on nerouden, sanomattoman sitkeyden, uteran työn sekä persoo-

nallisen hyvyyden ja vaatimattomuuden ylistyslaulu, joka ei voi olla tekemättä innostavaa ja kohottavaa vaikutusta lukijaan.

DAGMAR EDQVIST: KOHTALOKAS
TAPAU. Romaani. Suomentanut
Lauri Kemiläinen. 239 sivua.
Otava.

Romaanin aiheena on nuoren säätyläistyön suorittama teko, jonka vaikuttamina ovat erittäin komplisoidut sielulliset tekijät, osaksi myöskin onnettomat olosuhteet. Kirjailijattaren ote kuvattavien henkilöiden sielunelämään osoittautuu erinomaisen pitäväksi, kun hän erittelee selvänäköisesti ja suorastaan tieteellisellä tarkkuudella pienimpiäkin sielunvärähdyksiä, joiden tuloksena kohtalokas laukaus on. Tämä sielullinen valotus ulottuu kaikkiin teoksen henkilöihin: yksin onneton psykopaattikin, joka joutuu uhriksi, saa teki-jän inhimillisen ymmärtämyksen osakseen eikä jää ihmishirviöksi, jollainen hänestä helposti olisi voinut tulla. Juoni on johdettu loppuun kiinteästi, ja loppuratkaisu on täysin johdonmukainen. Näkee selvästi, että kirjailijatar on hyvin hallinnut mielenkiintoisen aiheensa ja luonut siitä onnistuneen teoksen.

ZSIGMOND MÖRICZ: ONNELLINEN
IHMINEN. Romaani. Suom. Helga
Nuorpuu. WSOY.

A. J. CRONIN: SISARENGAS. Ro-
maani. Suom. Helvi Vasara. "Ny-
kyajan kertojamestareita". Otava.

Unkarilainen Möricz on kotimaansa eniten luettuja nykypolven kirjailijoita, mutta meillä, jossa unkarilaiset käännösuutudet ovat olleet verrattain harvinaisia, hän lienee täysin tuntematon. Omasta puolestamme on tunnustettava, että "Onnellinen ihminen" on ensimmäinen teos, mitä häneltä olemme lukeneet. Ja uusi tuttavuus on erikoisen miellyttävä. Möricz osoittaa kertojana omaavansa samanlaisia piirteitä, jotka ovat tuttuja aikaisemmilta unkarilaisilta kirjailijoilta, muun muassa Jokailta. Hän kertoo unkari-laisen talonpojan kohtalon iloinen pilke silmänurkassaan ja ystävällinen hymy huulillaan. Menneet onnelliset päivät ennen maailmansotaa, jolloin työtä oli riittämiin ja vilja kasvoi pelloilla, koska sadetta ja aurinkoa oli tarpeeksi, ovat saaneet luotettavan ku-

vauksen hänen kynästään. Hän tuntee köyhän ihmisen surut ja ilot ja ymmärtää, että niin kauan kuin ihminen on nuori, ilonaiheet ovat hänen elämässään lukuisimmat kuin surun. Ja onnellinen olikin kaikessa köyhyydessään ja vastoinikäymisissään teoksen päähenkilö jö Györgyi, jonka nuoruuden vaihteita lukija seuraa hellää myötäelämystä tuntien. Hyvä ja herttainen kirja menneiltä päiviltä!

Aivan toisenlainen sävyiltään on "Sisäregas". Se on kuvaus nykyisistä oloista, ja sen jokaisella sivulla sykkii nykyajan kuumainen elämäntahti. Nuori skotlantilainen lääkäri joutuu heti tutkinnot suoritettuaan toimimaan apulaislääkärinä syrjäisellä Walesin kaivosseudulla. Hän on etevä ja alaansa innostunut sekä pyrkii kaikin voimin eteenpäin. Hän joutuu kokemaan vastustusta koettaessaan rehellisesti toimia potilaittensa hyväksi aivan alkeellisten terveydellisten olojen parantamisessa. Palava kunnianhimo ja tarmo vievät häntä urallaan eteenpäin, ja lopuksi hän siirtyy Lontooseen ostettuaan sieltä praktiikan. Tämä kasvaa vähitellen, ja hänestä on liiallisen työn vaikutuksesta jo tulemassa hienostolääkäri, jolle raha on kaikki kaikessa eikä ammatillinen kunniantunto merkitse mitään. Silloin järkyttävä kokemus, joka paljastaa hänelle, mille tielle hän on joutumassa, avaa hänen silmänsä, mutta on vähällä tehdä lopun koko hänen tulevaisuudestaan lääkärinä.

Teoksella on selvä tendenssi: se on tähdätty Englannin lääkärimaailmaa vastaan, jonka keskuudessa se paljastaa monia räikeitä epäkohtia. Mutta tarkoituksellisuus ei kuitenkaan häiritse lukijaa, sillä kirjailijan tapa pysytellä kiinni elävässä elämässä aiheuttaa, että tendenssi ei koskaan tule liian kouriintuntuvasti näkyviin. Teoksen henkilöt ovat todella eläviä ihmisiä ja tekijän asiantuntemus ilmeinen; hänhän onkin ollut lääkäri, ennen kuin antautui kirjailijakutsuun. Näin ollen on hyvin ymmärrettävissä, että teos heti ensimmäisiltä sivuilta alkaen tempaa lukijan mukaansa eikä anna mielenkiinnon hetkeksikään herpaantua.

LAURI A. NUKARI

Ansiokas sotakirja

Paavo Susitaival: LENTÄVÄ
KOMPPANIA. WSOY.

Ev. Susitaipaleen esikoisteos "Ahvola" saavutti poikkeuksellisen menestyksen eikä syytä, sillä jo siinä osoittautui tekijä — paitsi kielen kirkkaan, sotilaallisen täsmällisen muodon, myös mukaansatempaavaan elävään kuvausvoimaan kohoavien tyyliarvojensa puolestaan kuuluvan elävän taistelukuvausten tuottajana maamme ensimmäisiin. Nyt ilmestynyt teos vahvistaa käsitystämme herättäen samalla lupaavia toiveita tekijän kyvystä laajentaa kuvausalaansa sekä viittaa myös psykologisessa mielessä syvenevään taiteelliseen aukiemiseen.

Sekä "Ahvolassa" että erittäinkin nyt ilmestyneessä teoksessa on monia hämmästyttävän yksinkertaisilla, varmaankin tekijän kynästä täysin itsetiedottomasti puhjenneilla herkän runollisilla ilmaisuilla luotu värähdyttäviä situatsioneja sotakentällä kasvaneiden miesten välisistä toverisuhteista, heidän kovan panssarin alla, ulkonaisissa muodoissaan karun, mutta sisäisessä väkevyydessään lukijaan sitä liikuttavammin vaikuttavasta sielullisesta väreilystä.

Meillä kirjoitettua isänmaallista ja sotakirjallisuutta voitaneen moittia yleensäkin sisäiseen valotukseen uskaltautuvan persoonallisen rohkeuden puutteesta. On isänmaallisen kirjallisuuden kuollut kaava, rohkeaa valaistusta niihin psykologisiin voimiin, joiden vaikutuksesta tapahtumain ja ratkaisujen laatu riippuu, paetaan.

Paavo Susitaival, mikäli hän laajentaa aluettaan kokemusrikkaan elämänsä eri puolille, antaa kirjailijana suorastaan uudistaville alueille viittaavia kehityslupauksia. Hänen kertomatapansa rehellinen koruttomuus, hieno valinnan valisto ja samalla kyky nähdä elämän sisäinen kauneus, antaa hänen karulle sotarealismilleen erikoista viehätystä, todistaen samalla voittoisasti tuon isänmaallisuudella paisutetun, vanhan aatekuvauksen rinnalla taiteen todellisen kuuluja hävittävän, uutta rakentavan voiman.

YRJÖ KOIVUKARI

HEINÄTORIN KEMIKALIKAUPPA

(Omist. Olga Veijalainen) Kirkkok. 57, Vitalin talossa

Suosittellee sairashoitovälineitä, sidetarpeita, kemikallioita y.m. alaan kuuluvia tavaroita.

PUHELINTILAUKSET 2674.

Syvyys, aukene!

KATKELMA

Iso, tilava ja valoisa huone, jonka toisella seinämällä melkein lattiaan asti ulottuvat akkunat. Akkunoiden ääressä lattialla joukko taitelijan maalaustelineitä, joissa puolivalmiita maalauksia, toiset puoleksi verholla peitetyt. Huoneen seinillä tauluja kehyksissä ja ilman kehyksiä — loisteliaita, värikylläisiä tauluja esittäen maisemia, muotokuvia ja ihmeellisiä, kuin unikuvankaltaisia näkemyksiä esineistä ja ihmisistä, joukossa joku Kristus-aiheinen, samoin Neitsyt Mariaa esittävä sekä suurin osa aiheeltaan itämaisia, Buddhalaisuuteen viittaavia. — Huoneen eräässä nurkassa seinäsyvennyksessä suuri ristiinnaulitun veistos — krusifiksi. Erään kaapin päällä mitä kummallisimpia veistosesineitä, kuin pakanallisia jumalankuvia — neekereitä, norsuja ja Buddhan päitä. Keskellä huonetta leveä, jykevä pöytä, muistuttaen jotakin maalaispirtin pöytää, sen ympärillä korkeita, kovia nojatuoleja, kuluneita ja vanhanaikuisia. — Koko huone täynnä jotakin salaperäistä, itämaista tunnetta.

Tuomas oli pysähtynyt hämmästyksen vallassa oven suuhun, katsoen oudoksuen ympärilleen. Hetkisen oli hänestä tuntunut siltä kuin hän olisi siirtynyt maapallon toiselle puolelle — joutunut jonnekin itämaiseen temppeleihin, joka oli täynnä mitä värikkäimpiä ja ihmeellisimpiä esineitä ja olioita, ja jonka suurista lasisista seinistä lankesi juhla-lallisen hämyisiä valaistus.

— Niin — tervetuloa vain.

Olavi tunsu lämpimän, voimakkaan käden tarttuvan käteensä. Hän oli arka, hämillään — vajosi käsittämättömään syvyyteen. — Hän ei voinut vielä ymmärtää, kuinka hän oikein oli joutunut tänne. Ja tuossa oli hänen parhaan toverinsa, Olavin äiti, joka toivotti hänet tervetulleeksi luokseen. Voiko tämä nainen tosiaankin olla Olavin äiti? Hän ei olisi voinut koskaan kuvitella Olavin äitiä tämän näköiseksi. Hän katseli naista, joka oli pieni kooltaan, tuskin olkapäihin häntä, joka oli hoikka vartaloltaan kuin nuori tyttö, jolla oli pikimusta tukka, joka tuuheana ja lyhyeksi leikattuna varjosti pieniä, hienopiirteisiä kasvoja — kasvoja, jotka olisivat voineet kuulua kaksikymmenvuotiaalle neitoselle ellei tummien, kauniitten silmien alla olisi ollut vanhuuden ryppyjä, samoin kuin juovia pie-

nen, kapean suun ympärillä — mutta nainen, joka iästään huolimatta uhkui vielä kauneutta ja viehkeyttä, josta ei voinut sanoa oliko se sisäistä kauneutta vai ko pelkkää ulkonaisesta jäännöstä. Luultavasti siinä oli niitä molempia. — Ihmeellinen nainen — kun häneen näin ensimmäisen kerran katsoi joutui melkein lomaannuksiin. Hänen katseessaan paloi taitelijan kiihkeä polte — tuntui kuin se katse olisi nähnyt läpi toisen ruumiin. — Hän oli pukeutuneena tummanpunaiseen puseroon ja hameeseen, joka kaikki vain tehosti hänen hiipiänsä ja hiuksiensa syvää tummuutta. Kaulan ympäri oli taitelijan huolimattomaan tapaan kietaistu värikäs kaulaliina. — Hänen äänensä sointu oli hillittyä, tasaista, ja kuitenkin kuin hienosti kimaltelevaa.

He istuutuivat. Olavi tarjosi hänelle savukkeen. Hän tunsu vähitellen rauhoittuvansa. Kaikki oli käynyt niin nopeasti ja luontevasti, nämä ihmiset näyttivät olevan vapaita ja piittaamattomia toisistaan.

Olavi johti keskustelua. Hänen puheensa oli hupaista, leikinlaskulla höystettyä — silloinkin kun hän puhui maalaustaiteesta. Tuomas oli enimmäkseen vaiti ja kuunteli. Keskusteltiin asioista, joista hän ei erikoisemmin ymmärtänyt. Pari kertaa vastasi hän johonkin hänelle tehtyyn kysymykseen. Mutta kaiken huomiokykyänsä kohdisti hän pääasiallisesti Olavin äitiin, joka istui hänen lähellään. Hän ei vielääkään voinut täysin vapautua siitä hämmästyttävästä tietoisuudesta, että tämä nainen oli sittenkin Olavin äiti. Hän oli kuvitellut Olavin äidin kokonaan toisenlaiseksi, tavalliseksi perheenäidiksi, joka on koko olemukseltaan vanha, tyyni, elämänsä täysin alistunut, vain lapsestaan huolehtiva, — jolla on lempeät, hyväntahtoiset vanhuksensilmät. Ja nyt näenkin äidin, jossa elämä säihkyi vielä kaikessa voimassaan. Jonka säihkyvät silmät, joustava käynti, kirakas, innostunut puhetapa, — koko viehkeä olemus ilmaisee suurta, elävää, nuorekasta sielua. Nainen, joka on jo vanha — ja kuitenkin nuori. —

Se kummallinen, salamyhkäinen tunne, aivan kuin olisi hengittänyt sisäänä jotakin huumaavaa tuoksua, joka oli vallannut hänet astuessaan ateljeehen ja pysähtyessään siellä oven suuhun, ei lakannut vielääkään,

vaikka hän olikin jo ensi hämmästyksestään selvinnyt. Päinvastoin — kuta enemmän hän katseli ja ajatteli Olavin äitiä, sitä oudomaksi hän tunsi olonsa. Hän saattoi miltei tuntea, kuinka tuosta naisesta virtasi jotakin häneen — kuin näkymättömiä säteitä olisi tunkeutunut hänen sisimpäänsä. Hänet valtasi yhtäkkiä tunne: tuo nainen näkee minun sisimpääni — hän näkee ja tietää minun ajatukseni. Ja vaikka se ajatus olisi muulloin kauhistutanut häntä — tuntui se nyt jollakin tavalla lohdulliselta, puoleksi miellyttävältäkin. Hänellä oli se tunne, että tuo toinen ymmärsi hänet täydellisesti, jo heti ensi näkemältä. Että hän tiesi kaikki, mitä hänelle oli joskus tapahtunut, ja mitä hän tällä hetkellä tänne saapuessaan tunsi ja ajatteli. Ihmeellisintä kaikesta oli se, että vaikka hän olikin kuvitellut hänet kokonaan toiseksi, oli hänellä ollut jo tänne tullessaan ikäänkuin alitajunnallinen aavistus, että jotakin tällaista tulisi tapahtumaan.

Puolihämärältä seinältä, vastapäätä missä hän istui, olivat hänen silmänsä keksineet taulun, joka esitti madonnaa lapsi sylissään. Se oli kaunis, väriltään ehkä hillitympi kuin muut täällä näkemänsä taulut. Mahdollista, että se oli jäljennös jonkin suuren mestarin maalauksesta. Hänen olisi tehnyt mieli kysyä sitä — mutta ei saanut siihen tilaisuutta. Tuon tuostakin — vaikka hän kuinka olisi koettanut kiinnittää katseensa toisaalle — pysähtyi se aina vaistomaisesti tähän tauluun. Puhuessaan tuijotti hän siihen. Taulu sai hänet vähitellen niin valtaansa, että hän ei kyennyt enää täydellisesti ottamaan osaa keskusteluun. Aluksi hän ei tiennyt, mikä tuossa taulussa eniten kiinnosti häntä. Itse aiheko? — tuskinpa se. Olihan hän nähnyt lukemattomia kuvia tämän aiheisista tauluista. Eikä liioin sen väritkään — siinä suhteessa oli täällä paljon huomiota herättävämpiäkin. —

Ja kun hän sitä yhä edelleen katselee, hähkääntää hän äkisti. Eräs kuva lapsuuden hetkistä nousee kuin pilvenhattara taivaalla hänen mieleensä. Äidin kasvot. Äidin ääni puhumassa korkeasta avaruudesta hänelle lapsena joen rannalla. Siinä on taulun arvoitus: madonnan silmät, niiden lempeä, surumielinen, syvälinen katsanto. Nehän ovat samat kuin hänen oman äitinsä silmät — sellaisena kuin hän ne aina muistaa... Hän joutuu yhä enemmän taulun lumoihin, hän katsoo yhä madonnaa silmiin. Eivätkä ne silmät ole vain pelkkä maalattu kuva — ne ovat luonnolliset, elävät silmät, joiden katse on suunnattu häneen. Ne ovat äidin silmät. Hän tuntee itsensä omituisen järkyttyneeksi. Hän ei kuule mistä toiset keskustelevat. On kuin kaikki sekaantuisi toisiinsa, madonnan kuva, Olavin äiti ja hänen oma äitinsä...

Hän koettaa pakottaa itsensä irtaantumaan tällaisesta oudon haavemaisesta tilasta. Hän ei tahdo antautua tällaisen tunteellisuuden valtaan. Mutta hän ei voi sille mitään. Hän on kuin turtunut, hänellä ei ole voimia ravistaa itseänsä hereille... Huone on muuttunut yhä hämäremmäksi. Toiset keskustelevat innokkaasti jostakin asiasta. Hän eroittaa Olavin äänen. Radio soi yhä edelleen ateljeessa, ja on kuin hiljaiset, uinuttavat sävelet leijaisivat täällä huoneessa...

Hän havahtuu siihen, että käsi laskeutuu hänen olkapäällensä. — Olavi seisoi hänen takanaan.

"Haluatko nyt katsella tauluja lähemmin ateljeessa. Ehkä tämä pitkä istuminen väsyttää hieman sinuakin."

He nousivat kaikki ylös. Ateljeehen sytytettiin valo palamaan. Kirkkaassa valaistuksessa erottuivat maalaukset täysin seinillä. Oli kuin olisi vaeltanut itämaisessa temppelissä.

Katsellessa näitä tauluja, jotka puhuivat hartaasta ja antaumuksellisesta työstä, tuli mielikin ihmeen hartaaksi, ihmeen vakavaksi.

Tuomaan poislähtiessä ja puristaessa Olavin äidin kättä, sanoi tämä:

"Teidän täytyy nyt käydä usein täällä. Tulkaa milloin vain joudatte. Olemme yleensä aina kotosalla. Eikä teidän tarvitse milloinkaan ajatella, että häiritsette meitä. Voitte tulla aamulla varhain ja illalla myöhään. Pääasia, että tulette vain."

"Kiitän. Tulen kyllä."

Tuomaan mieli tulvahti yhtäkkiä täyteen onnellisuutta. Hän olisi halunnut vielä pitkän aikaa katsoa Olavin äitiä silmiin — noihin ihmeellisiin silmiin, mitä hän milloinkaan oli nähnyt. Hän olisi halunnut tuntea hänen lämpimän kädenpuristuksen jatkuvasti omassaan. — Mutta sitten hän kääntyi kuitenkin lähtemään. Hän ehti nähdä vielä Olavin hymyilevät kasvot äitinsä takana. —

Oli jo puoliyö kun hän saapui asuntoonsa, mutta kesti kuitenkin kotvan aikaa ennen kuin hän vaipui ajatuksiltaan uneen. Syvä, suuri rauha oli laskeutunut hänen yllensä. — Nyt näki hän sen, mitä oli paennut, mutta mikä oli kutsunut häntä lapsesta saakka. Vielä unen rajalla hän näki äidin silmät, väliin yksin, väliin yhtyneinä yhdeksi toisiin silmiin.

Äidin katse oli lempeä, rakastettava — sellaisena kuin se aina oli hänen muistissaan säilynyt. Mutta sitäpaitsi oli siinä jotakin siitä madonnan katseen syvyydestä, joka oli hänet tuossa taulussa yllättänyt.

Mutta vuoroin haihtui äidin kuva näkyvistä ja sijalle tulivat Olavin äidin kasvot. Toisinaan ne ikäänkuin sekaantuivat keskenään, ettei hän voinut varmuudella päätellä, kummatko kasvot näki edessään...

JORMA EERALA

H Ä M Ä L Ä N

OULU, puhelin, 24 56. ROVANIEMI, puh. 1 17

SUOSITELLAAN pätevänä ja hankintakykyisenä sähköliikkeenä.

SÄHKÖLIKE

ANNIKKI SIIRONEN:

Maassa rauha

*Leppeä, hämyinen ilta.
Hiljalleen tummuvi taivahan silta.
Tuolla ja täällä syttyvi tähti,
pelko ja ankeus mielestä lähti.*

*Siellä on taivahan kirkkahat valot
täällä pimeät, vierahat salot.
Lepo ja rauha on ihmisten kaipuu,
uneen hyvään väsynyt vaipuu.*

Riemu

*Soikaa sävelet kiitosta Herran,
riemu jo rintani täyttävi kerran.
Kunnia, maine, turha on ain,
haihtuu kerran kuin kupla vain.*

*Soikaa sävelet kunniaa Hälle
jolta on lahjana elämä meille.
Valta ja voima murtuvi kerran,
kestää vain ihmisen elämän verran.*

*Soikaa sävelet ikuista rauhaa,
ihminen sitä niin usein kaipaa.
Kiire ja touhu jää hetkeksi syrjään.
Taivaisen sävelet saa sydämet soimaan.*

HUOMAUTAMME LUKIJOILLEMME

erittäinkin kahdesta jouluksi ilmestyneestä teoksesta, nim. Otto Mannisen runokokoelmasta "Matkamies" sekä K. M. Walleniuksen "Japani marssii" teoksesta.

Näistä sekä mm. Olavi Paavolaisen "Risti ja hakaristi" ja T. Vaaskiven "Loistava Armfelt"-teoksista tulee käsittely Ahjon tammikuun numerossa.

"MISSÄ ON SE MIES?"

kysyi aikoinaan nykyisen maalaisliiton kaukonäköisin ja rohkein aatetaistelija Santeri Alkio. — Mitä tekevät puolueveljet?

SISÄLLYS: Joulukellot, runo, Lauri Heles. / Pelon ajasta voiman aikaan. / Ruteenian kysymys, M. J. / Niemisen kuolema, novelli, Veikko Hintikka. / Runoja, Paavo Hynynen, Eino Pitkäkoski, Annikki Siironen. / Syvyys aukene! Katkelma, Jorma Eerala. / Ylioppilasnuorisoi ja työväenliike, Eino Suistola. / Kirja-arvosteluja, Helge Lück, Eino Pitkäkoski, Lauri A. Nukari, Yrjö Koivukari. / Pakinaa y.m.

Sumuttaako Waltari suomenkansan oikeustajuntaa

(WALTARIN "VIERAS MIES" "JÄLKINÄYTÖKSINEEN" ELOKUVANA.)

Samalla kuin toteaa mielihyvin suomalaisen elokuvataiteen nopean kehityksen ja sekä filmauksellisesti että näyttelijäsuoritusten kannalta erinomaisen korkean tason, joutuu katsoja analysoimaan filmin sisältöä hyvin sääliittävästi; näin erittäinkin, kun Waltari itse on kirjoittanut teostensa mukaan myös filmin käsikirjoituksen.

Huomio filmissä keskittyy luonnollisesti näihin kolmeen päähenkilöön: insinööriin, tämän rouvaan ja rouvan rakastajaan, vieraaseen mieheen, Aaltoseen. On sanottava, että Waltari on sangen heikko psykologi. Hänen yrityksensä kääntää myötätunto yksinomaan naiseen, epäonnistuu, sillä ajatteleva lukija tai katsoja näkee myös asiain toiset puolet. Näkee sen raa'an sorron, mihin sairas mies painetaan, miten ärsyttävän törkeästi häntä joka tilanteessa kohdellaan. Esitämme Waltarille ensi vuodeksi uuden romaanin aiheen, miten käy, kun "Vieras nainen tulee taloon". Aaltosen tilalle otetaan talossa emännän avuksi naispalvelija, jolloin käykin niin, että nainen ymmärtää insinööriä. Silloin saamme nähdä, miten rumasta, sairaasta ja kostonhimoisesta tuleekin pian kaunis, terve ja voimakas. Se ero vain täytyy palvelijassa olla vitaliseen, tyhmäjärkiseen ja raakaan emäntäänsä verraten, että hän on sielukas, herkan myötäelämisen kyvyn omaava. Silloin valstoa hän insinöörimme hermosairauden aiheuttajat ja kääntääkin ehkä virran niin päin, että emännästä tulee kostonhimoisen ja katkera, insinöörimme rakkautta turhaan janoava. — Lukija voi aavistaa lopun.

Waltarilla on ollut hienosti keksityt psykologiset langat käsissään. Jos hän hallitsisi ihmisten sieluelämän välistä jännitysdynamiikkaa, vaikutusten intuitiivisen siirtymisen kautta assosioiden ja mielikuvien syntymisen lakeja, voimakkaamman vallan heikompaan jne. olisi hän voinut luoda valaistusta suoraan mielisairaudesta kipeästi polttavaan ongelmaan ja samalla synnyttää kestävä taideteoksen.

Y. K.

LAIMINLYÖNTI

Tietävästi ei ole Juhani Siljon teoksia, ainakaan kaikkia, saatavissa kirjakaupoista painoksen ollessa lopussa.

Miksi ja kuinka kauan kustantaja viivyttää Siljon koottujen teosten toimittamista?

JOULUPÖYTÄÄN

HERKUT HEDELMÄT SAMOINKUIN KAIKKI
RUOKA- JA TALOUSTARPEENNE

OSTATTE EDULLISESTI

ARINAN MYYMÄLÖISTÄ

A. FÄLT

Ruoka- ja
Sekatavara-kauppa
Isok. 62, puh. 2337

Suosittelaa

Tunnettu, hyvä merkki — Vallolaatu

Junneliuksen VICHY-vesi ja JOULUOLUT

English-sooda ja kaikki muutkin virvoitusjuomat
(luonnon marjoista ja hedelmistä valmistetut) jat-
kuvasti suosittuja, kysyttyjä ja paljon käytettyjä.

Valmistaa ja myy:

UUSI KIVENNÄISVESITEHDAS W. Junnelius
Oulu. — Tilaukset puh. 20 94 — Nopea toimitus maaseudulle

Monipuolisesta varastos-
tamme ostatte aina edul-
lisesti **PARHAAT SILMÄ-**
LASIT sekä **KAIKKI**
KULTA ja **HOPEA**
VALMISTEET.

J. H. PEKURI

OULUN KULTASEPPÄ O.Y.

OULU — Kirkkokatu 21 — Puhelin 22 25

Pohjanmaan Kauppiaiden **OSAKEYHTIÖ**

OULU — VAASA — KOK-
KOLA — ROVANIEMI —
KEMI/JÄRVI

VILJA-, SIIRTOMAA-, KANGAS-,
RAUTA- ja LYHYTTAVAROIDEN
TUKKULIIKE

Leipuri- ja Konditoriliike

S. SILTANEN

Myyvälät: Torikatu 34 - Puh. 23 77
Pakkahuoneenkatu 10 - Puh. 31 77

T:mi O. M. LIDSTRÖMIN

LIHA-, LEIKKELE- ja
RUOKATAVARALIHKETTA
SUOSITELLAAN!

Torik. 23. Puh. 22 74. Isok. 20,
Puh. 31 10. Kauppahalli. Puh. 20 13

VALIOSTA

parhaat Jouluherkut. **JUUSTOM-**
ME ovat tunnetusti korkeinta
laatua. Leivonnaisistamme saat-
te herkullisen

JUHLAPÖYDÄN

Nyt on jo **20:s JOULU**

jolloin mieluimmat jou-
lulahjat alkaisille ja lap-
sille ostetaan

OULUN

TRIKOO- JA LIINAVAATEMYYMÄLÄSTÄ

(Martta Karhu) Kauppurienk. 15. Puh 20 92

Oulun Kaupungin Säästöpankki

(PERUSTETTU VUONNA 1845)
KIRKKOKATU 10 - PUH. 20 95

TALLETUKSET **79** MILJOONAA

TERVEYTTÄ saatte ja pysytte ter-
vennä, jos käytätte sitä apua, jota
luonto tarjoaa. Meillä on monenlai-
sia terveystarvikkeita, saa kaikkea
alaan kuuluvaa.

Terveystarvikkeiden erikois-
liike- ja Kemikaalikauppa **Terveys**

Oulu, Isok. 30

Puhelin 3323

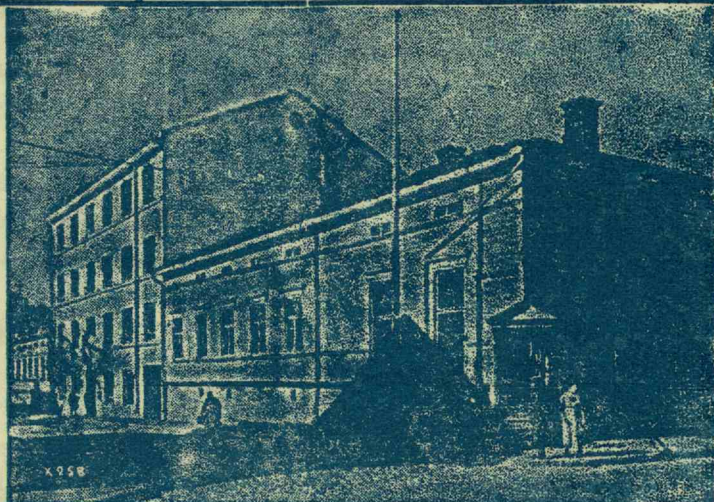
OY PUUSEPPÄ

==== O U L U ====

PUHELIN 2068

**PUHELIMIA
JA NORMAALI-
AIKAKELLOJA**

ASENTAA

OULUN PUHELIN OSAKEYHTIÖ

AIKAKAUSLEHTI

ahjo

**NUOREN KANSALLISEN
SUUNNAN SIVISTYSJULKAISU**

NELJÄS VUOSIKERTA 1939

**TOIMITUS: YRJÖ KOIVU-
KARI (pää- ja vastaava)
LAURI HELES, PAAVO
HYNYNEN, OLLI RAU-
TIO, EINO PITKÄKOSKI**

AHJON TILAUSHINTA 1/1 VSK. 30:—, 1/2 VSK. 20:— ♦ KONTTORI: OULU, PUH. 32 94